

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

V. Electionem animo integro & incorrupto perfici & ab omni Simoniâ
vacuam esse debere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

nio laudentur. Adscribam ipsa ejus aliqua verba, quæ digna sunt, ut hic legantur, ex apol. 1. Pudore suffusus sum in multis, qui cum ceteris nibilo sunt meliores, imò præclare cum illis agitur, si non multo sint deteriores, illotis se, quod dicitur, manibus & profanis nec initiatis mentibus, rebus sacris ingerunt: & autem quam digni sint, qui templa adeant, thronum ambiunt Episcopalem. Trudunt, obtrudunt, & impellunt se ad mensam sacram, ac si persuasum haberent, esse hunc ordinem non virtutis typum, sed ad victum comparatam rationem, nec ministerium rationi reddendæ obnoxium, sed imperium absolutum, nec subiectum ratiocinio, suntque, ferè numero plures, quàm sint, quibus præficiantur. Quoad pietatem, miseri; quoad claritudinem infelices: adeò ut quod mihi videtur, progressu temporis & augescente malo, nemo planè relinquatur, quibus præesse possint, cum singuli doceant, singuli prophætant, ita ut etiam Saul inter Prophetas habeatur.

CAP. V.

*Electionem animo integro & incorrupto perfici,
& ab omni Simoniâ vacuam esse debere.*

I.

Pergimus ad ipsum electionis actum, qualiter ille peragi debeat, & quâ animi intentione suffragia ferenda sint, ut canonicè electus dici queat, qui ad Episcopatus dignitatem evehitur. Nec enim una tantum macula est, quâ contaminari actus ille dicitur; sed innumera irrepere solent vitia, quæ vel eligentes occupant, vel candidatos & competitorès, vel, quod frequentissimè fieri consuevit, utrosque simul, vel denique ipsum etiam procedendi modum. Ut singula hic enumerem, nulla ratio svadet, & plura fortè sunt, quam enumerari per compendium queant. Videamus tamen, à quibus maximè cavendum sit, & quæ turpiter semper Ecclesiæ faciem profutuerunt. Nonnulla eorum eleganter describit Johannes Saresberien- sis in polycrat. lib. 7. cap. 17. Domesticas, inquit, calamitates, & thalamum sapientiæ expositum fornicatoribus & sanctuarii interioris recessum in prostibulum permutatum, sine gemitu & lacrymis nequeo deplorare. Domus namq; orationis, negotiationis, Domino prohibente, facta est domus, & templum fundatum in lapide adjutorii in latronum speluncam versum est. Siquidem Ecclesia data est in direptionem, aliis palam aliis clam occupantibus eam. Nam & ipsa occupanti conceditur, eò forte, quod in nullius bonis est. Non est enim inventus, nisi perrarus, qui accingatur gladio super femur suum ad præsumptionem ambitionis reprimendam. Illa namq; machinas multiplices erigit, ut eam expugnet, nemine defendente. Alius enim de nobilitate confisus, aut viribus potestatum, violenter in

Aaa 3

sancta

sancta irruit, & si force pulsat ad ostium, parietem aut limina suffodere non veretur. Nam & seditionem concitabit in Moysen, & alienum ignem in templum inferet, & vasa sanctuarii contaminabit. Alius sperans in multitudine divitiarum, Simone ducente, ingreditur, non inveniens ibi, qui eum & pecuniam suam jubeat ire in perditionem. Alius in muneribus ad Petrum reformidat accedere, clanculo tamen per impluvium auri, ac si per tegulas Jupiter illabatur in gremium Danaës, sic in sinum Ecclesiæ procus descendit incestus. Alius obsequio quasi muneris ignarus, adest, ac si obsequia non cedant in muneris rationem, profecto nullum majus est munus, quam cum homo se ipsum hominis devovet servituti. Alium collusione quâdam vocantis liberalitas prævenit, sed postmodum collatam gratiam suo Giezi plenius compensabit. Alius agit, ne ipsum pulsare oporteat, sed ad ingrediendum compellatur invitus, & quasi obnubilans lucernam DEI, ut eum impune irrideat fraudulentus. Diu siquidem alius simulavit. Ambitionem namque multis indiciis prodidit, & se divitem, potentem, insignem velle fieri confessus est, sed alia viâ, in alio statu, sed in minori periculo, majore libertate &c. Videri ibi possunt alia plura, quibus corruptelas in hoc negotio usitatas acerrimè perstringit.

II. Illis verò ut via præcluderetur, multa passim in jure Canonico occurrunt monita, salutaria quidem & Ecclesiæ valdè proficua, sed multifariam neglecta & conculcata penitus, atque recrudescentibus subinde vitiis oppressa. Apud Gratianum c. 14. dist. 61. extat palea, quam ex regulâ S. Benedicti depromptam ajunt Commentatores: In ordinatione præpositi illa semper consideretur ratio, ut hic constituatur, quem omnis concors congregatio secundum timorem DEI, sive etiam pars congregationis, quamvis parva saniori consilio elegerit. Vita autem merito & sapientia eligatur, qui ordinandus est, etsi ultimus est in congregatione. Quod si omnis congregatio vitiis suis consentientem personam pari consilio elegerit, & vitia ipsa aliquatenus in notitiam Episcopi vel ad alios vicinos præpositos vel Christianos claruerint, prohibeatur prævorum prævalere consensum: sed domui DEI Episcopus constituat cum aliis dignum dispensatorem. Agit quidem Canon de præposito Monasterii eligendo, sed optimo jure applicari ille etiam poterit ad electionem Episcopi, qui & ipse præpositus est, Ecclesiæ scilicet suæ, & totius dioceseos. In specie verò de Episcopo eligendo agit monitum Gregorii M. apud eundem Gratianum c. illud 8. q. 2. Illud quidem præ omnibus curæ tibi sit, ut in hac electione nec datio quibuscunque modis interveniat premiorum: nec quarumlibet & personarum parrocinia convalescant. Nam si quorundam parrocinio quisquam fuerit electus, voluntatibus eorum, cum fuerit ordinatus, reverentiâ exigente obedire compellitur, sicque fit, ut res illius diminuantur Ecclesiæ, & ordo Ecclesiasticus non servetur. Cætera, quæ ex Gregorii epistolâ

larum

larum Regestro, uti vocant, Decreto suo pasim inferuit Gratianus iubens prætereo.

III. Inculcari hæc vacantibus sedibus sæpè oportuit ab Episcopis vicinis, ut electiones canonicè perficerentur, neve violarentur decreta Ecclesiis antiquitus præscripta. Quem in finem cum apud Parisienses de eligendo Episcopo deliberandum esset, hunc in modum rescripsit Ivo Carnotensis, epist. 138. *Consulendo itaq; monemus fraternitatem vestram, ut nemo vestrum in tanto discrimine privata odia exerceat, nullus privatum bonorem vel privatum commodum querat, nullus fratrem suum publicâ infamia pulset, nisi iudiciario ordine probare possit, quod objecerit &c.* Et ad Episcopos Africanos scripsit Leo Papa apud Gratianum c. 5. dist. 61. *Miramur, tantum apud vos per occasionem temporis impacati, aut ambientium præsumptionem aut tumultum valuisse popularem, ut indignis quibuslibet, & longè extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium & gubernatio Ecclesie crederetur. Non enim hoc est consulere populo, sed nocere, nec prestare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim presidentium, salus est subditorum. Et ubi est incolumitas obedientie, ibi sana est forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiam si moribus atq; actibus non offendit, ipsius tamen initii sui est pernitiosus exemplo, & vix bono peraguntur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.* Pertinet eò tota & integra Epistola Hincmari Archiepiscopi Remensis ad Clerum & populum Bellouacensem, quam refert Jacobus Sirmundus tom. 2. Concil. Gallic. pag. 641. ex quâ simul discerelicet, quæ eo tempore in Ecclesiis Gallicanis obtinuerit ratio & forma eligendi.

IV. Præcipuè autem notanda hic est elegantissima Leonis Imperatoris Constitutio in l. 31. c. de Episc. & Cler. quam propterea integram adscribam. *Idem (scil. Leo & Anthemius) AA. Armasio Præfeto Prætorio. Si quenquam vel in hâc regiâ Urbe, vel in cæteris provinciis, quæ toto Orbe diffuse sunt, ad Episcopatus gradum provehi DEO auctore contigerit, puris hominum mentibus, nullâ electionis conscientia, sincero omnium iudicio proferatur. Nemo gradum sacerdotii precii venalitate mercetur, quantum quisq; mereatur, non quantum dare sufficiat, aestimetur. Profectò enim quis locus tutus & quæ causa esse poterit excusata, si veneranda DEI templa pecuniis expugnentur? quem murum integritatis, aut vallum fidei providebimus, si auri sacra fames in penetralia veneranda proserpat? quid deniq; cautum esse poterit aut securum, si sanctitas incorrupta corrumpatur? Cesset altaribus imminere profanus ardor avaritiæ, & à sacris adytis repellatur piaculare flagitium. Itaq; castus & humilis nostris temporibus eligatur Episcopus, ut quocunq; locorum pervenerit, omnia vitæ propriæ integritate purificet. Nec precio sed precibus ordinetur antistes. Tantum ab ambitu debet esse sepositus, ut queratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat, sola illi suffragetur necessitas excusandi. Profectò enim indignus est sacerdotio,*
nisi

nisi fuerit ordinatus invitus. cum sanè si quis hanc sanctam & venerandam antistitis sedem pecunia interventu subiisse, aut si quis, ut alterum ordinaret vel eligeret, aliquid accepisse detegitur, ad instar publici criminis & lese majestatis, accusatione præposita, a gradu sacerdotii retrahatur. nec hoc solum deinceps honore privari, sed perpetue quoque infamiae damnari decernimus, ut eos, quos par facinus coinquinat & æquat, utrosque similis pœna comitetur. D. 8. id. Mart. Constantinop. Marciano & Zenone Cosl.

V. Non alia magis in jure Justiniano eminet sanctio, quæ ambitionem & avaritiam, vulgaria electionum vitia, reprimat & coërceat, quam ipsa hæc, ut à nobis proposita est. Digna ea est, quæ ab omnibus Studiosis Theologiæ & Candidatis ministerii crebrò ad animum & in memoriam revocetur. Laudat eam Cardinalis Baronius ad ann. 469. num. 9. itemque Johannes Sarisberiensis in polycrat. lib. 7. cap. 20. & multo ante Photius Episcopus Constantinopolitanus in Nomocan. tit. 1. cap. 24. ad quem tamen hoc extat Theodori Balsamonis scholion, constitutionem istam non esse positam in Basilicis, atque ideò irritam factam fuisse. Id verò argumentum est, compilatores βασιλιῶν ideò omisisse eam, quod viderent, frustra adhiberi ex illà medicinam morbo huic seculo suo nimium invalescenti. Nec deleri tamen propterea debuisset, cum utriusque ex vitiis ingravescentibus tolli nequeat id, quod justum & rectum est. Utiliter ea servatur in nostris Ecclesiis & Rebus publicis, & laudatur, pietas Leonis, quod Ecclesiæ DEI misertus lege publicâ sancire voluit, quod diu ante per varia conciliorum decreta assertum, & multis Doctorum sententiis confirmatum fuit. Nos verò ideò adscripsimus totam, ut brevi eam commentario illustrare liceat.

VI. Inscriptio quidem Leonis & Anthemii nomen præ se fert, sed revera ab Leone solo constitutio hæc confecta & in partibus Orientis promulgata fuit. Ita enim usu invaluerat, ut cum plures eodem tempore, divisim quamlibet Imperii partibus, imperarent, atque adeò quamlibet ab uno tantum Imperatore revera scripta Lex esset, ex æquo tamen omnium nomina præferret. Leo hic in Thraciâ natus, cum tribunus militum sub Marciano antecessore suo fuisset, Imperator creatus est Asparis Gothi hominis factione, qui inter patricos allectus magnam in eo ordine autoritatem adeptus erat. Is anno imperii sui undecimo, Christi 467. Anthemium Marciani generum in Occidentem misit, ut Romanis imperaret. Et hinc ista in inscriptione societas. Esse autem constitutionem hanc Leoni, non verò Anthemio adscribendam, imprimis patet ex eo, quod Constantinopoli, quæ sedes erat Orientis, Leonis imperio subiecti, scripta fuit, uti testatur subscriptio, cum Anthemii regimen intra limites Imperii Occidentalis coërcitum esset. Deinde verba illa, in hac regiâ Urbe, & hanc sanctam & venerandam

dam antistitis sedem, satis arguunt Urbem & sedem Constantinopolitanam intelligi debere. Ipse etiam Armasius, ad quem constitutio hæc scripta fuit, præfecti prætorio officio non in Occidente, sed in Oriente functus est, uti mox dicam. Cæterum Leo Imperator hujus legis autor pietatis & religionis studiosissimus fuit, & ut habet Chronicon Alexandrinum, sub Olympiad. 311. acerrimè persecutus est Arianos Exocionitas, (Gr. ἑξωκιονίτας, sive potius ἑξωνίτας, vid. Jacob. Gothofred. diff. ad Philostorg. lib. 10. c. 3.) edictoque promulgato ubique vetuit illos habere Ecclesias, omnesque conventus illorum penitus sustulit. Laudandaque inprimis ejus constitutio in l. fin. C. de fer. quâ sanctitatem diei Dominicæ ab omni strepitu judiciali, ab omnibus ludis & spectaculis, & ab omni actione frivola atque profanâ custoditam esse voluit.

VII. Scripta est hæc Leonis constitutio ad Armasium præfectum prætorio. Baronius mavult legere Armatum, ductus procul dubio auctoritate Suidæ, qui ἀρμάτιον, sive ἀρμάτων vocat. Johannes Glandorpius in Onomastic. Rom. putat, ipsum illum fuisse, qui, cum prius à partibus Basilisci sterisset, cujus scil. erat consobrino, à Zenone Imperatore donis & pollicitationibus corruptus Basiliscum deseruit, & à Zenone tandem interfectus fuit. Promiserat Zeno inter alia, se, simulac imperium recuperasset, Armatum Magistrum præsentis militiæ facturum, uti refert Autor Chronici Alexandrini sub Olympiad. 314. Ut adeò putem ex præfecto prætorio, si vera est lectio vulgaris constitutionis Leoninæ, factum eum sub Zenone magistrum militum, non quod superior ea dignitas esset, sed quod commodior fortè, & ingenio Armati magis congruens. Præfectum Urbi enim, & præfectum prætorio & magistrum equitum ac peditum indiscretæ dignitatis fuisse, constat ex l. 1. C. de præf. præt. siv. Urb. lib. XII. Suidas Armatum hunc describit ut crudelem & effœminatam. Cede ejus, inquit, civis admodum sunt gavisæ. Nam sub Leone quoscunq; Thracas, qui seditionem moverant, cepisset, hos manibus amputatis dimiserat. Et porro: Cum Basiliscus Imperator Harmato, ut cognato, liberum aditum ad Zenonidem uxorem permetteret, ac diutius consuetudo duraret, amboq; formâ insigni essent, deperire inter se cœperunt. Hinc oculos in se invicem conjiciebant & vultûs subinde convertabant, & arridebant inter sese. -- Cum autem Theodoricus videret, Harmatum ab omnibus coli, seque vinci ab adolescente, qui capillos tantum, & alias corporis exercitationes curaret, indignabatur. At Harmatus cum auri affluentiâ, tum honorum magnitudine inflatus, neminem sibi fortitudine præstare putabat: ac tantum in eo vecordia valebat, ut Achilles habitu equo conscenso in Hippodromo se jactaret. Quo magis autem eâ gloriolæ insaniâ teneretur, acclamationibus infime plebecula fiebat, quæ Pyrrbum illum appellaret. Quod si eò faciebat, quod rubicunda esset facie, rectè dicebat. Sin ad laudem fortitudinis, deliniebat, ut

adolefcentem. neque enim heroes petebat, ut Pyrrhus, sed mulieres deperibat, ut Paris.

VIII. Consultò abstinemus à prolixiore inscriptionis hujus examine, ne à scopo nostro dilabamur prorsus, & ab instituto nimium discedamus. Potius est ut videamus, quàm ex ratione quàmve occasione inductus Imperator constitutionem hanc ediderit. Dubium verò mihi non est, factum id ex suggestionem Gennadii tùm temporis Episcopi Constantinopolitani. Celebraverat ille cum septuaginta tribus Episcopis in Urbe suâ concilium provinciale, inque eo tùm alia, de quibus acta perierunt, tùm inprimis de Simoniacis Episcoporum promotionibus egit oppidò prudenter & severè. Superest eâ de re Epistola Synodica, quam recitat Baronius *ad ann. 459. num. 3.* & Severinus Binius *tom. 2. concil. p. 193.* sed non nisi cum subscriptis nominibus quatuor Metropolitanorum. Plures autem subscripsisse ex ipso contextu patet, quorum nomina cum ipsâ epistolâ recensentur in *jure Græco-Rom. lib. 3. pag. 189.* Nos aliqua, quæ ad rem præsentem faciunt inde excerpemus. Præmittunt, damnari ejusmodi promotiones Simoniacas tùm per verba Scripturæ sacræ, tùm per canonem proximè habitæ Synodi Calchedonensis. Tùm pergunt: *Quoniam tamen his ita aperte prohibitis, quidam sunt in Galatarum Ecclesia deprehensi propter turpe lucrum & avaritiam hæc salutaria & humana præcepta negligere & transgredi, ea quoque ipsa nobis renovare visum est cum sanctâ synodo, quæ in hæc regnante novâ Româ nunc agit, ut sine omni penitus inventione & omni prætextu callidòq; commento, impiam hanc & odiosam, quæ nescio quomodo in sanctissimas Ecclesias subiit, consuetudinem omninò exscindamus, ut cum pura & absq; ullâ cautionatione eorum, qui ordinantur, renuntiatio ab antistitibus facta fuerit, gratia S. Spiritus supernè veniat. Quibus nescio an per pecuniam promotionem facientibus, & manu non pure operante, ad eum qui promovetur (secundum vocem Evangelii) & non potius contrahitur gratia Sancti Spiritus. Scito ergò religiosissime omni ex parte Vir, quicumque hujus convictus fuerit Episcopus vel Chorepiscopus, vel circulator, vel presbyter, vel diaconus, vel quivis alius ex canone, vel ex Laicis, communi Antistitum decreto, communiq; sententia condemnatum esse: sicut de hoc quoque sanctorum Patrum præcedens canon loquitur. Oportet enim gratiam semper esse gratiam & argentum apud eam nequaquam intercedere. Sit ergo & ab omni sacerdotali dignitate & ministerio alienus & anathematis execrationi subjectus, qui & se per pecunias acquirere eam existimat, & qui eam pecuniis præbere pollicetur &c.* Legitur eadem epistola in Synodico Græco à Guilielmo Beveregio edito, *tom. 2. pag. 181.* sed ita ut dimidia ejus pars posterior pro Scholiis Balsamonis venditetur, cum sint ipsius epistolæ verba, quod etiam notat Baronius *ad ann. 459. n. 4.*

IX. Quo anno Synodus hæc Constantinopolitana habita sit, non satis constat. Dicerem ego, eodem hoc anno, quo constitutio nostra edita est, hoc est, anno Christi 469. aut proximè antecedente eandem celebratam fuisse, ut scilicet lege publicâ confirmaretur, quod ab Episcopis in salutem Ecclesiæ decretum fuerat, nisi moveret & in diversam sententiam traheret epistola Leonis Episcopi Romani centesima ad Gennadium Episcopum CPnum scripta, quâ agit de Timotheo Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopo, quod universorum Domini Sacerdotum sententiis Constantinopoli coarctatus fuerit. Nec tamen restituendum eum propterea asserit, quandoquidem, ut maximè orthodoxiam profiteatur, supersit tamen vitium, eius promotioni adhærens, quod vivente Episcopo tantæ sedis in vasor existat, atque idcirco statuit, alium aliquem ex Clero Alexandrino eligi debere Episcopum. Scripta est ea Leonis epistola 15. Kalend. Jul. Magno & Apollonio COSS. hoc est, anno Christi 460. Coactum igitur fuit Concilium istud, in quo comparuit Timotheus, vel circa initium anni istius 460. vel, uti Baronius & Binius statuunt, anno proximè præcedente 459. Et sic integrum serè decennium intercedet decretum istud Concilii & Constitutionem Imperatoriam.

X. Posito hoc, summè laudanda est circumspecta illa Gennadii *Ἐπισκοπῆς*, quod simulatque thronum Episcopalem conscendit, (id quod factum post mortem Anatolii, anno nimirum CCCCLVIII.) Ecclesiæ suæ salutem commendatam sibi habuit, & quæ tum ab hæreticis, tum à Clericis vitiosè vocatis & ordinatis, inflicta erant vulnera, quâ potuit arte sanare secum constituerit. Convocavit igitur Synodum istam, majore nunc potestate subnixus, quam in Concilio Chalcedonensi paulo ante, anno scil. Christi CCCCLI. acceperat antecessor Anatolius. Convocavit, inquam, novo jure, cum antea per *ἐνδημῶντας* Episcopos, non verò *συνοδικοὺς*, Episcopi CPni Synodos suas celebrassent, uti alibi dixi. Et quanquam huic malo medicina abunde parata esset per ipsum illud Concilium Chalcedonense, quippe quod *can. 2.* depositionis pœnam intentaverat, qui pretio ordinarent Episcopos, aliosve Clericos aut ministros in Ecclesiâ constituerent, putavit tamen Gennadius, repetendum id sibi esse in diœcesi suâ, ideò quod post prohibitionem istam Chalcedonensem in Galatiâ, provinciâ sibi subjectâ, fraudibus & dolis adversus dictum canonem agi cœptum esset, datâ videlicet pecuniâ post ordinationem. Ideòque non explicat tantum & à pravis interpretationibus vindicat canonem Chalcedonensem, sed etiam pœnas in eo decretas intendit, injecto anathemate.

XI. Galatia Ponticæ olim, non Asiæ, ut quidam volunt, diœceseos provincia erat. Cumque adeò tres istæ diœceses, Asiæ, Ponticæ & Thracia Constantinopolitano Patriarchæ subjicerentur, accepit ille *Ἐπισκοπῆς*

in omnes illas, & singulas earum partes, verè patriarchialem. In Galatià metropolis erat Ancyra, cujus Episcopus Anastasius in Concilio isto Gennadii præfens erat, qui & Epistolæ illi encyclicæ subscripsit. Et quanquam Paulus Apostolus Galatas amentes vocet *Gal. III, 1.* versutos tamen eos & callidos fuisse ipsum hoc eorum factum, quo per pravam interpretationem decretum Calchedonenſe eludere conati sunt, abunde ostendit. Quia enim in dicto canone constitutum fuerat, ne quis pro ordinatione aliquid daret aut acciperet, illi per sophisticas argutias inferebant, nequaquam prohibitum esse, ne quis daret vel acciperet quidquam post peractam ordinationem. Ergo ut sua canoni servetur integritas, præmittit Gennadius: *Simplex est & aperta hujus mandati* (Christi scilicet, quod extat *Matth. X, 8.*) *ratio, quæ nihil habet varium, nihil quod non sit facile & explicatum, nihil quod sophisticâ expositione indigeat.* Subiecto deinde canone Calchedonenſi, pulcherrima, inquit, *& valdè pia sunt hujus canonis sanctorum patrum præcepta, quæ omnem invasionem Satanicam, diabolicamque conatum, qui in donum spirituale intenditur, repellit & rescindit. Nullo modo enim vult ordinationis promotionem pecuniis aut fieri aut suscipi, nec ab eo, qui illam exercet, nec ab eo, qui ordinationis promotionem accipit. Sed nec ante tempus ordinationis, nec post dari pecunias concedit. Omnino enim in hac quoque re esse sordes, corruptionemque munus pronunciat.* Tandem in verbis supra adductis poenam adjicit anathematis, quisquis propter argentum vel dare vel accipere ordinationem velit.

XII. Præverat utriusque hujus Concilii decretis lege suâ Marcianus Imperator, qui simulatque regimen accepit, statim constituit, ne quis numero precio ad magistratum promoveretur, uti testis est Theodorus Lector *lib. 1. hist. Eccl.* Cumque etiam ab anterioribus Imperatoribus similes constitutiones circa officia secularia & palatina editæ fuissent, uti præcæteris in Codice Theodosiano conspicua est lex *1. ad L. Jul. de ambit.* & in Codice Justiniano lex *fin. ad L. Jul. repetund.* turpe putarunt Patres & Doctores Ecclesiæ, officia civilia tam sanctè ab omni ambitu custodiri, non perinde verò custodiri officia Ecclesiastica. Divina enim ea cum sint & sancta, cavendum omnino est, ne quid committatur in eorum collatione, quo pollui & contaminari queant. Siquidem non est facile stare in loco Petri & Pauli, scilicet tenere cathedram regnantium cum Christo, quia hinc dicitur, non sanctorum filii sunt, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum. *c. non est, dist. 40.*

XIII. Sed quàm parum profecerit Gennadius suo illo decreto synodico, colligere licet ex constitutione Leonis Imperatoris subsequenti, quam nunc explicamus, & quam sine dubio suggestionibus suis procuravit Gennadius. Aut verò, si quid profecit Gennadius, latius tamen & extra diocæsin suam nulla ei erat potestas. Nec ergo prohibere potuit, quo minus in
aliis

aliis diœcesibus adjacentibus similes fraudes & argutiæ adversus decretum Chalcedonense excogitarentur & ad effectum adducerentur. Unde sibi metuendum erat, ne exempla inde ex vicinâ pererent suæ diœceseos subiecti Episcopi, & iisdem vitiis inficerentur iterum atque, in pristinas animorum pravitates reciderent, quos ut innoxios præstaret, tam sollicitè hæcenus laboraverat. Ampliore igitur potestate opus erat, majore etiam & severiore coërcitione, quam ut præstari à Viris Ecclesiasticis, quantæcunque illi dignitatis fuerint, propter eorum conditionem possent, præsertim cum non simplicium tantum Episcoporum Ecclesiæ, sed etiam ipsæ Patriarchales sedes affectæ vitio illo & corruptæ essent. Implorandus idcirco erat Imperator, qui sanctionem ab omnibus, non Episcopis tantum, sed metropolitanis etiam, & ipsis denique Patriarchis observandam conderet, quique ad eam potestate ἀναγκαστικῆν præditus esset, ut refractarios in ordinem redigere, & disciplinam Ecclesiasticam sanctam & inviolatam custodire possent.

XIV. Nec verò dubitavit Gennadius vel quisquam tum temporis Episcoporum hos partes deferre Imperatori, ut etiam in Ecclesiasticis negotiis ipsi potestas esset, leges conderè & promulgare. Acriter quidem propterea à quibusdam perstringitur Justinianus; sed ille jure suo sibi ex majestate & summo imperio competente usus est, quo etiam Antecessores ejus usi fuerunt. Principibus in universum omnibus, qui τὸ κράτος tenent in Rep. potestas legislatoria circa sacra de se competit, ut Principibus jure proprio, & ut sunt Rectores civitatis vel communitatis suæ. Nec tantum ut confirment solum ea, & exequantur, quæ ab Episcopis in synodo decreta fuerunt, sed etiam, ut ipsi sine prævio Episcoporum synodali statuto novas condere possint leges antea nunquam nec promulgatas nec observatas. Quanquam non negem, utile esse, imò ferè necessarium, ut, antequam tale quid constituatur, præmittatur deliberatio cum Theologis, quippe qui in præparandâ materiâ constitutionis Ecclesiasticæ suppeditare & suggerere optimè possunt, quid proficuum, quidve minus accommodum Ecclesiæ sit, ne quid statuatur fortè, quod scandalum aliquod ex se pariat, quodve usui rerum inconueniens sit & adversum. Et sic igitur ad Episcopos spectabit, ut materiâ legis disponant; ad Principem autem, qui caput est civium, ut autoritatem impertiat, & legis formam perficiat. Nec dubito, cum Gennadio primùm & quibusdam aliis Episcopis ab Leone Imperatore consultationem institutam & habitam fuisse, antequam constitutio ista, de quâ nobis sermo est, promulgari cœpit.

XV. Fuit hæc eadem sententia Gregorii Magni, qui cum magno studio crimen hoc Simoniæ extirpare conaretur, plurimis epistolis ad Francorum Reges Childebertum, Theodebertum, & Theodoricum misis, eos com-

monuit, ut suo derungerentur officio, & Regiâ autoritate ab labe istâ immunes Ecclesias præstarent. Idem censuit Concilium Parisiense VI. lib. 1. c. 11. Quæ etiam odibilis pestis primum necesse est, ut Imperiali auctoritate & potestate cum consensu venerabilium Sacerdotum (i. e. adhibitis in consilium Episcopis) à Romanâ Ecclesiâ amputetur &c. Noverant enim illi, ad principem spectare, suis ut legibus Episcopus coerceret, & publicis sanctionibus Ecclesias ab omni tali maculâ custodiret. Et ex hac potestate Henricus III. Imperator in Concilio ex Galliæ & Germaniæ Episcopis à se congregato editum proposuit, ut nullus gradus Clericorum vel ministerium Ecclesiasticum pretio aliquo conquiretur. Ac si quis dare aut accipere præsumeret, omni honore destitutus, anathemate multaretur, uti refert Glaber Rodolphus hist. lib. 5. cap. 5.

XVI. Viderat & observaverat Gennadius & cum eo Leo Imperator, quantis corruptelis obnoxia fuissent hæcenus pleræque sedes Episcopales, & ipsa aliquando Ecclesia Constantinopolitana, quam tamen summè reverendam & Romanæ æqualem esse voluerunt Imperatores antecedentes. Ab istis vitiis ut cautum esset deinceps, & ne porro tale quid contingeret, quod sæpè hæcenus magno cum Ecclesiæ detrimento & cum summo Christianorum dedecore acciderat, placuit legem conscribere, ut sibilâ hæc injectâ, si non ex conscientia dictamine, saltem metu pœnæ, purâ atque integrâ mente electiones Episcoporum perficerentur. Multum autem juvabit interpretationem, si de statu Ecclesiarum Patriarchalium, inprimis verò Constantinopolitanæ, cujus in specie meminit Legislator, qualiter se tum temporis habuerit, nonnulla hic inseramus, si prius hoc præmiserimus, principaliter quidem suffragiorum emptione & venditione agere constitutionem, sed in eâ tamen simul in genere describi qualitatem electionis, ut ab omni vitio vacua dici queat. Et sic ad reliquas etiam corruptelas, quibus pessimè sæpenumero afflictæ fuerunt Ecclesiæ, in exemplis adducendis nobis erit respiciendum.

XVII. Quod igitur Ecclesiam Constantinopolitanam attinet, cum tum temporis gubernavit, uti dixi, Gennadius, antea ejusdem Ecclesiæ presbyter, Vir, ut videtur, integer vitæ, scelerisque purus. De eo tradit Philippus Cyprius ProtoNotarius Constantinopolitanus in Chronico Ecclesiæ Græcæ, quod adorandi gratiâ Hierosolymam profectus, quàm reverteret, in Cypro Insulâ placidè obdormiverit. Nec invenio sanè quicquam, quod reprehendi circa ejus electionem potuerit. Altum eâ de re apud Scriptores est silentium. Nec admisisset fortè Leo Imperator tale aliquid ex rebus gestis Antecessorum suorum edoctus, quantæ datæ olim fuerint turba. Sed nec ipse tam confidenter in Synodâ suâ condemnasset cauponationem, uti vocat ejus interpres, sacrorum munerum, nec passus fortè fuisset,

ab

ab Imperatore eam publicâ lege perstringi, si ipse ejus criminis reus fuisset. Non enim quis faciliè comprobatur legem, quâ sua ipsius vitia notantur, & ex quâ reum se esse agnoscit.

XVIII. Gennadii antecessor fuit Anatolius, & hujus Flavianus. Et de Flaviani quidem electione nihil omninò notatum est à Scriptoribus rerum Ecclesiasticarum, quod reprehendi queat. Sed Anatolii promotio non usquequaq; probari potuit. Damnatus erat à Flaviano Eutyches presbyter & Archimandrita Constantinopolitanus in synodo illic habitâ anno CCCXLVIII. & propter hæresin tum sacerdotio, tum etiam administratione monasterii abstinere jussus fuerat. Id cum indignè ferret, impetravit à Theodosio juniore Imperatore, ope Chrysaphii Eunuchi, qui Flaviano infensus erat, & Principis ingenio abutebatur, ut nova Ephesi haberetur Synodus, quam *λησπικην* sive latrocinalem nominant, eò quod pleraque omnia per vim & tumultum in illâ expedirentur. Utque sibi prosperè cederent Concilii illius decreta, obtinuit ab Imperatore porrò per falsas suggestiones, ut Flavianus & qui cum eo facerent, pro reis haberentur; Concilio autem ipsi præsideret Dioscorus Episcopus Alexandrinus. Hic verò acri & vehementi quâdam incitatione inflammatus non modo Eutychen communioni restituit, sed etiam Flavianum deposuit, & in ejus locum Anatolium hunc, qui Constantinopoli hæcenus pro suis & Ecclesiæ Alexandrinæ negociis Responsalem egerat, subrogavit. An verò putabimus, rectè ita se habuisse promotionem Anatolii, quod in Synodo peracta fuerit? Imò verò non unum subest vitium, quod illam commaculavit. Primum enim non facta ea in loco sedis vacantis, nec adhibitus consensus populi, quod utrumque requirunt canones. Deinde electio facta fuit in Synodo tali, in quâ nulla libera erant suffragia, animi non soluti nec vacui, sed omnia per vim & urgente manu militari agebantur. Hinc enim subsecutæ plerorumq; Episcoporum, qui subscripserant, in Concilio Chalcedonensi querelæ: *Minabatur nobis damnatio: mina exilit intendebantur: milites cum fustibus & gladiis instabant: Timebamus gladios & fustes: ubi gladius & fustes, qualis Synodus est &c. act. 1.* Tertio ipse etiam Flavianus injustè depositus fuerat, nec adeò dici sedes vacans potuit. Non debuit autem, nisi sede vacante, Episcopus eligi. Violentus enim verò & præceps atque crudelis fuit processus iste, qui in Flavianum peragebatur. Sic enim docent Episcopi Chalcedone postea congregati, *d. act. 1.* Tunc Onesiphorus Episcopus Iconii tollens secum alios Episcopos surrexit, & tenuit genua ipsius Dioscori dicens: *Noli per vestigia reverentia vestra. Nihil dignum damnatione egit Flavianus: si autem reprehensione dignus est, reprehendatur. Exurgens de throno Dioscorus, stans super scabellum suum, dixit: Etiam si lingua mihi præcidatur, aliam vocem non emitto. Cumq; persisterent Episcopi, tenentes genua ejus & rogantes eum, tunc emisit Dioscorus*

scorus hanc vocem: Ubi sunt Comites? Ingressi autem sunt Comites, & introduxerant Proconsulem cum multitudine magna & catenis. Propter quod unusquisque nostrum subscripsit. Quarto, suspicione non caret, quod Dioscorus apocripharium seu Responsalem suum in Flaviani locum evexerit. Videtur enim id fecisse propter merita & ex favore. At in electionibus talibus omnem favorem exulare debere diximus supra. Quinto etiam id contaminavit hanc Anatolii promotionem, quod Dioscorus veritus, ne Flavianus aliquando restitueretur, illum vitâ frui noluerit, sed per Barsumam Archimandritam occidi curaverit. Quicquid enim per Barsumam perpetratum tum fuit, in Dioscorum redundavit. Unde & Eusebius Dorylæi Episcopus illi totam hanc tragœdiam adscripsit, dicens, *Flavianum à Dioscovo pulsum & calcibus appetitum, miserabili modo interfectum esse apud Evagrium lib. 2. c. 2.*

XIX. Atque ita se habuit promotio Anatolii, quem proinde in communionem recipere noluit Leo Episcopus Romanus, cujus in *epist. 57. ad Marcianum Augustum*, hæc sunt de eo verba: *Anatolii Episcopi ordinationem, sicut scientia DEI testis est, suspectam, quod fatendum est, mihi fecerant consecrationis ejus autores, nec dissimilem ab eligentibus arbitrabar electum, secutumque est, ut dum à communionem Apostolicæ sedis existeret alienus, diu dandis ad eum epistolis pacis meæ abstinerem &c.* Recepit tamen eundem, & quidem intercedente Marciano Imperatore, uti patet *ex epist. 54.* Cæterum, quod de Flaviano antecessore Anatolii dixi supra, ejus promotionem nullâ labe infectam fuisse, id multo illustrius fiet, si qualiter innocentia ejus tentata & in periculum conjecta fuerit, Nicephori *ex lib. 14. cap. 47.* verbis referam: *Erat hic, inquit, sacrorum donariorum magne Ecclesiæ Custos, dignitate presbyter, vitâ autem cælesti præclarus. Creato itaque Flaviano Episcopo Constantinopolitano, Chrysaphius Eunuchus, qui plurimum apud Theodosium Imperatorem valuit, cum minus gratam haberet ejus ordinationem, suggestit Imperatori, ut Patriarchæ significaret, & electionis seu consecrationis gratiâ aliquod sibi benedictionis loco mitteret munus. Cui S. Flavianus panes puros misit. Chrysaphius contra, aurum loco benedictionis esse mittendum, contendit. Ille respondit, non sibi esse talium rerum copiam, nisi fortè ad hoc sacris uteretur templi donariis; satisque scire Chrysaphium, Ecclesiæ vasa DEO & pauperibus esse debita &c.* Similia refert Theophanes in *Chron.* & Evagrius *lib. 2. cap. 2.* Videtur vero ex hoc Chrysaphii postulato natum deinceps honorarium istud, quod ab Episcopis pro confirmatione non Gothorum tantum Regibus, sed ipsis etiam Græcis Imperatoribus aliquando dari oportuit, & à quo Sedem Romanam liberavit Constantinus Pogonatus, uti tradit Anastasius in *vit. Agathonis.*

XX. Nolo ex historiâ Episcoporum Constantinopolitanorum altius repetere, quæ ad rem præsentem faciunt. Transeo ad Ecclesiam Alexandrinam,

drinam, in quâ similis tragœdia agitata fuit. Quis fuerit Dioscorus ejus Ecclesiæ Episcopus, jam ante memoravi. Is autem cum non desineret Eutychis doctrinam propugnare, & ex actis Synodi Ephesinæ II. pessimum & crudele ejus ingenium satis cognitum jam esset, in Concilio Chalcedonensi damnatus & anno CCCCLI. Gagrum Paphlagoniæ civitatem abire jussus, imò militari manu perductus, & relegatus fuit. In ejus locum canonicâ, ut videtur, & legitimâ electione, quam describit Liberatus Archidiaconus in breviar. cap. 14. successit Proterius. Quæ verò propter hanc ejus electionem secutæ mox fuerint seditiones, discere licet ab Evagrio lib. 2. c. 5. adeò ut ipse Proterius militarem custodiam corpori suo adhibere coactus fuerit. Inde factum, ut Timotheus quidam cognomento Ælurus Dioscori partes secutus ab Ecclesiâ Alexandrinâ se segregaret, nec à Proterio revocari ullo modo posset. Mortuo autem Marciano Imperatore, qui Proterii partes sustinuerat, audacior factus Timotheus Proterium persequitur, ejusque locum occupat. Id verò, quâ ratione contigerit, audiamus Theodorum Lectorem ex lib. 1. hist. Eccl. hunc in modum verba facientem: *Timotheus auditâ Marciani morte adversus Proterium insurgit, eumque in baptisterio Ecclesiæ occidi & cadaver ejus per Urbem trahi & incendio consumi curavit. Porro hic Timotheus Ælurus, antequam Proterius occideretur, præstigiis quibusdam ac machinamentis usus noctu cellas monachorum circuibat, singulos monachos nominatim appellans. Cumque is, qui nominatus erat, respondisset, ipse unum ex angelis se esse dicebat, ad hoc missum, ut singulis denunciaret, ne Proterio communicarent, sed ut Timotheum Ælurum Episcopum eligerent, semet ipsum cunctis manifestè designans. Ad quem locum commentatur Henricus Valefius, videri sibi Timotheum ob hanc causam cognominatum Ælurum, id est, telem, quod instar felis seu Æluri noctu obambulare solitus esset.*

XXI. Talis fuit Timothei hujus ad Episcopatum Alexandrinum promotio, cruenta scilicet & sanguinaria, sed & fraudulenta atque dolosa. Utve rei immanitas manifestius constet, adjiciam nonnulla ex epistolâ Ægyptiorum Episcoporum & Cleri Alexandrini ad Leonem Augustum, quæ extat inter epistolas pro Concilio Chalcedonensi tom. 2. Concil. fol. 146. Verba hæc sunt: *Tamen hi verò qui ab initio intentionem Timothei ad effectum perducere festinabant, neque in illis intemeratis locis eum salvari volentes, neque cultum loci metuentes, (dixerant antè, Proterium ad sacrum baptisterium se contulisse) nec tempus, cum esset salutaris Paschæ festivitas, nec ipsum sacerdotium pavefcentes, quod est mediatio DEI & hominum, percusserunt inculpabilem Virum, eumque crudeliter occiderunt, etiam cum aliis sex & circumducentes ejus ubique cadaver vulneratum crudeliterq; trabentes per omnia penè civitatis loca insensibile corpus plagis sine misericordiâ verberabant, dividentes membratim eum, & neque interiora more canum gustare parcentes illius Viri, quem nuper ba-*

bere se mediatorum DEI & hominum putaverunt, tradentesque reliquum ejus corpus igni, etiam despergebant ejus cineres in ventos, ferocitatem bestiarum omnium transcendentis. Hominum siquidem omnium autor fuit & sapiens, si DEO placet, Architectus Timotheus, primo siquidem adulter, postea etiam homicida, penè manibus propriis hoc nefas efficiens, & propterea condemnuandus, quando agenti, qui jubet malum fieri, in supplicio proximus est.

XXII. Non diu tamen stetit Episcopatus hujus Æluri, quippe qui auctoritate Leonis Imperatoris dejectus alii cedere eundem coactus fuit. Restitutus tamen is post Leonis obitum veneno tandem extinctus est. Quæ tùm vicissitudines rerum in Ecclesiâ Alexandrinâ fuerint, non possunt minori compendio recenseri, quàm in breviario suo complexus est Liberatus cap. 15. & 16. Quo factò, inquit, scripsit Imperator Leo Duci Alexandria Stila, ut pelleret quidem ab Episcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium decreto populi, qui Synodam vindicaret. Jussione susceptâ Dux Stila fecit, quæ fuerant imperata. Et exilio relegatur Timotheus Ælurus Chersonam arctâ custodia, & sit pro Proterio Timotheus, cognomento Salophaciolus sive Asbus. Hic Timotheus Catholicorum Episcopus, vixit quidem sine seditione quietè in Alexandrinâ Ecclesiâ omni tempore Leonis, & omni tempore Zenonis, donec Basiliscus arripere tyrannidem, Zenone in Isauriam fugiente. Et cùm Basiliscus tenuisset imperium, scripsit universo orbi sanctionem suam, quam appellavit Encycliam contra Chalcedonense Concilium. Tunc enim Basilisco redente episcopatum Timotheo Æluro & hereticis sedibus suis restituis, fugit Timotheus Catholicus in Canopi castellum & in monasterio latuit. -- Postquam igitur Imperator Zenon reventus est ad Imperium, Timotheus Ælurus metuens Zelum, quem habebat circa Chalcedonense Concilium, optavit sibi mortem. Et istud perseveranter orans, ab humanâ vitâ hausto veneno solutus est. -- Post cujus obitum ordinaverunt sibi heretici Episcopum Petrum, cognomento Moggum, qui vocatus est Blesus, qui fuerat Archidiaconus. Morabatur autem tunc Timotheus Catholicus, ut dictum est, in Canopo castello. Et cognoscens Zenon Imperator calliditatem hereticorum, scripsit Anthemio Augustali, ut Petrum quidem Sacerdotio privaret, Timotheum verò in Episcopatum reduceret, & autores inthronizati Petri puniret. Anthemius verò acceptâ Imperiali jussione expulit Sacerdotio Petrum tanquam adulterum, & contra leges Ecclesiæ Catholice factum, & in episcopalem sedem Timotheum Salophaciolum revocavit &c.

XXIII. Hæc fuit facies Ecclesiæ Alexandrinæ, cùm Leo Imperator suam constitutionem ederet. Et Salophaciolus quidem Timotheus eam regebat tùm temporis primâ vice Æluro subrogatus. Neque vicissitudines istas mirabitur quisquam, qui secum consideraverit, quàm proclivis fuerit populus Alexandrinus ad excitandas seditiones, quem sub hoc caractere describit Evagrius lib. 2. cap. 8. Non melior fuit status Ecclesiæ

Antiochenæ, in quâ Petrus Cnaphæus, Fullo communiter dictus, maximas circa hæc tempora excitavit turbas. Sederat in eâ jam inde ab anno CCCCLIX. Martyrius Episcopus; Sed ingentes à Petro Fullone passus ærumnas & contumelias Episcopatus tandem renunciavit. Facti seriem ita exponit Theodorus Lector lib. 1. Martyrio *Antiochensis Ecclesie Episcopatum gerente, Zeno magister militum, qui Leonis Imperatoris filiam Ariadnen. Uxorem duxerat, Antiochiam venit. Erat in ejus comitatu Petrus quidam, cognomento Fullo, presbyter Ecclesie S. Bassæ martyr, quæ est Cbalcedone.* (Monachum eum fuisse, & propter perditissimos mores è monasterio ejectum, referunt alii.) *Hic Sedis Antiochena cupiditate captus persuasit Zenoni, ut conatus ipsius adjuvaret. Conductis igitur quibusdam ex Apollinaris sectâ, contra fidem & contra Martyrium Episcopum plurimos tumultus excitavit, anathemati subiciens eos, qui non dicerent, DEUM crucifixum. Quam ob causam populum quoque inter se dissidere fecit. Addiderat enim trisagio hæc verba: Qui crucifixus es pro nobis. Martyrius cum ad Imperatorem venisset, honorifice dimissus est, studio atque hortatu Gennadii. Reversus autem Antiochiam, cum Antiochenses turbis ac seditionibus delectari & Zenonem iis favere animadverteret, Episcopatus renunciavit coram universâ Ecclesiâ, his verbis usus: Clero contumaci, & populo immorigero, & Ecclesie contaminata renuncio, servatâ mihi Sacerdotii dignitate. Post abscessum Martyrii, Petrus in sedem Episcopalem tyrannicè invasit. Statinq; Johannem quendam, qui antea depositus fuerat, Episcopum Apamiæ ordinavit, quæ cum didicisset Gennadius, cuncta Imperatori significavit. Imperator verò Petrum in exilium mitti jubet, qui cum id præscisset, fugâ elapsus exilium devitavit. Ejus autem loco Julianus communi omnium consensu ad Episcopatum promotus est.*

XXIV. Quibus annorum interstitiis hæc contigerint singula, difficile erit explicare. Probabile est, cœpisse hanc Petri improbitatem, antequam constitutio Leonis ederetur, sed finisse longo post tempore. Et rectè observant nonnulli, bis ab eo factam invasionem in sedem Episcopalem, alteram quidem anno CCCCLXIII. alteram autem, cum à Basilio restitueretur, quod factum putant anno CCCCLXXXII. Quicquid hujus sit, sufficit nosse, circa ista tempora valde turbatam fuisse Ecclesiam Antiochenam, prementibus eam nefandis hæreticis, ita ut videretur esse facta omnium Orientalium hæreticorum illuc undique confluentium infelix errorum emporium, ut ait Baronius *ad ann. 486. n. 3.* Nec verò per dejectionem & remotionem Petri Fullonis cessarunt improbæ & facinorosæ seditiones, sed exarserunt magis, & in barbaras sævitias eruperunt. Nam cum Stephanus Petro surrogatus, orthodoxus Episcopus unâ cum suis in magnâ Ecclesiâ sacram synaxin solenniter celebraret, Petri soboles Euty-chiana conferto agmine, exsertis gladiis furentes ingressi, in DEI Sacer-

dotes sāvientes, eosdem crudelissimè trucidarunt, ipsumque Antistitem Stephanum, in quem præcipuè odio æstuabant, ad necem usque atrocissimis tormentis confecerunt. Evagrius ex Johannis Rhetoris scriptis refert, Atheniensium pueros cum calamis instar telorum præcutis interfecisse. *lib. 3. cap. 10.*

XXXV. Ita scilicet docuimus, intra paucorum annorum spacium circa tempora promulgatæ constitutionis Leoninæ pesimè affectas, & suorum Episcoporum cæde contaminatas fuisse tres præcipuas in Orientis imperio sedes patriarchales. Utrum quarta, quæ tum temporis eminere cœpit, Hierosolymitana scilicet tale nihil experta fuerit, dicere non habeo, quandoquidem obscura admodum ejus apparent vestigia apud Scriptores Ecclesiasticos. Qui enim Juvenali in patriarchalem statum noviter evecto, anno CCCCLVIII. successit, Anastasius, & ad annum CCCCLXXVII. sedem obtinuit, quasi divinitus datus refertur à Cyrillo, si vera sunt, quæ ex eo refert Cardinalis Baronius *ad ann. 458. num. 35. 36.* Eadem ratione promotum fuisse Martyrium, Anastasii successorem, idem testis est *ad ann. 477. num. 21.* Nihilominus tamen adversus Anastasium ab hæreticis Eutychnianis in sedem Episcopalem constitutum fuisse Gerontium quendam Monachum, Metaphrastes autor est apud eundem Baronium *ad ann. 476. num. 41.*

XXXVI. De Ecclesiâ Romanâ, quæ prima semper fuit inter patriarchales, nihil hic attinet dicere, cum, uti supra exposui, Leonis hæc sit constitutio, vi suâ, & quatenus à Leone edita & promulgata est, Occidentalis Imperii subditos haudquaquam obligans. Nec incusari fortè poterunt Hilarii & Simplicii, qui tum temporis Ecclesiæ isti præfuerunt, electiones, quandoquidem Gothi primùm sub Attalo, deinde Vandali duce Genserico Italiam & ipsam Urbem Romam miserrimè vastarunt & diripuerunt. Ita enim fieri solet, ut quoties calamitatibus publicis tempora insigniuntur, toties ad sanctitatem magis & justitiam inclinent actiones hominum, perfituræ in suâ malitiâ, si nulla à divino Numine exercendæ pietatis objiceretur materia. Sed quæ centum abhinc annis, & quod excurrit, excitatæ fuerunt seditiones, tam inmanes sunt, ut penè fidem superent, & in perpetuum Romanæ Ecclesiæ opprobrium descriptæ inveniuntur ab homine Gentili, Ammiano Marcellinò, *lib. 27.* Damasus, inquit, *Et Ursicinus supra humanum modum ad rapiendam Episcopalem sedem ardentis, scissis studiis asperimè conflabantur, adusque mortis vulnerumq; discrimina adjumentis utriusq; progressis: quæ nec corrigere sufficiens Viventius (exquestore Palatii) nec molliore, vi magnâ coactus secessit in suburbanum: Et in certatione superaverat Damasus, parte, quæ ei favebat, instante. Constatq; in basilicâ Sicinini, ubi ritus Cbristian*

stiani est conventiculum, uno die centum triginta septem cadavera peremptorum :
efferatamq; diu plebem egrè delinitam.

XXVII. Dum ita primariâ & per totum orbem terrarum celeberrimæ atque augustissimæ Ecclesiæ dolis, fraudibus, cædibus, seditionibus aliisq; pessimis corruptelis infectæ & contaminatæ fuerunt, quid putabimus, Episcopales alias minores Ecclesias perpeffas fuisse? In illis dum Imperatores ipsi, Præfecti Prætorio, & Præsides provinciarum commorati sunt, vix credi potest, tantas in eorum præsentia committi potuisse nequitas. Solet enim Principis præsentia venerationem quandam subditis imprimere, & improbas molitiones vel prævenire vel disjicere. At in seditionibus illis, quæ Ecclesiam attingunt, infirmiores sunt sæpè Principis vires, quàm ut illis reprimendis pares esse queant, quod Zelo Religionis & pietatis velari & concitata multitudo conscientia libertatem obvertere solet. Proprium sanè humani ingenii est, vitia sectari sub nomine virtutum, consiliaque mala tegere sub specie boni. Et qui bella civilia movent, bonum semper publicum prætexunt. Ita & avaritia & dominandi libido, non minima causa est, cur Episcopalis dignitas tantâ cum contentione affectetur, & religio Christiana magno cum dedecore prostituatur. Nec unquam Satanas gravius lædit Christianam Rempublicam & Ecclesiæ salutem, quàm quoties transfiguratus in angelum lucis, religionis fucò grassatur in publicam concordiam. Non dubito, inter istas, quas modo adduxi, Ecclesiarum Patriarchalium turbas, Dioscorum, Anatolium, Timotheum Ælurum, Petrum Fallonem, & Gerontium, tam nummis, quàm blanditiis circumivisse & prehensasse populum æquè ac patres, & suffragia sibi largitione devinxisse, quæ tamen nullâ re implicata, sed ab omni corruptelâ, & ab omni suspitione libera esse jusfit Ecclesia Apostolorum. Qui quidem ambitus in minoribus Ecclesiis & simplicibus Episcopatibus haud paulo frequentius exercitus fuisse videtur, quandoquidem suffragia à paucioribus ferri solita facilius eni potuerunt, nec opus tùm fuit tam operosâ ambitione. Ipso hoc seculo, quo constitutio Leonina prodiit, & fortasse paucis ante ejus editionem annis de Bituricensi Ecclesia conquestus est Apollinaris Sidonius lib. 7. epist. 5. quod viduata suo pontifice utriusq; professionis ordinibus ambiendi sacerdotii quoddam classicum cecinit. Et, inquit, nisi me immeritò queri judicaretis dicere auderem, tam precipitis animi esse plerosq; tamq; periculosi, ut sacrosandam sedem dignitatemq; affectare preclo oblato non reformident: Et rem jam dudum in nundinam mitti auctoremq; potuisse, si quàm paratus invenitur emptor, venditor tam desperatus inveniretur.

XXVIII. Cum itaque tam patriarchales, quàm reliquæ Episcopales Ecclesiæ nundinatione hæc sacrâ admodum contaminatæ essent, universali sanctione vitium istud ab sanctissimo ministerio rescare voluit Leo

390 CAP. V. *Electiōnem animo integro & incorrupto perfici,*
Imperator. *Siquenquam, inquit, vel in hāc regiā Urbe, vel in ceteris*
provinciis, quæ toto Orbe diffusæ sunt ad Episcopatus gradum pro-vehi
DEO auctore contigerit &c. Urbem regiam appellat Constantinopoli-
lin suam, quam & Justinianus hoc nomine dignatur in *l. 1. §. 10. C. de vet.*
jur. enucl. Constantinus verò æterno se nomine donasse ait in *l. 7. C. Theod.*
de navicul. an quod Constantinopolin de suo nomine vocari voluerit? an
quod novam Romam dici voluerit? an quod æternum nomen, id est fa-
mam ei donaverit? Secundum istud eligendum putat Jacobus Gothofre-
dus ad *d. l. 7.* Verè autem Regia Urbs dici potuit, quippe quam non tan-
tùm splendidis palatiis & ædificiis ornavit Constantinus, sed etiam infi-
nito civium numero replevit, adeò, ut Eunapius in *Sopatri vitâ* scribat:
Nostrâ autem etate nec onerariæ naves ex Ægypto, nec frumenti copiâ ex univer-
sâ Asiâ, Syriâ ac Phœnice ac reliquis provinciis tributi nomine illata, explere va-
let ac satiare temulentam populi multitudinem, quam Constantinus ceteris Urbibus
vacuefactis Bysantium transportavit &c. Et hinc meritò alma Urbs dicta
fuit Justiniano in *l. un. C. negoc. ne mil. lib. XII.* non quidem quod speciali
ægyptiâ eam ita appellari voluit Constantinus, uti putat Philostorgius
lib. 2. cap. 9. sed quod plurimos alat cives & incolas, & populosissima atq;
hinc inclyta sit.

XXIX. Præter regiam Urbem etiam *ceteras provincias*, quæ toto
orbe diffusæ sunt, comprehensas hâc lege voluit Imperator. Quomodo au-
tem id fieri potuit? cum, ut supra dixi, Leonis Imperium ad totum terra-
rum Orbem nunquam productum, sed limitatum fuit intra provincias ad
Orientem spectantes. Explicandum verò id est per restrictionem ad limi-
tes istos, quibus Imperium Orientale contentum fuit. Quâ ratione in fre-
quenti usu fuit Latinis, ut appellarent orbem, orbis portionem, & Impera-
tores hinc, se mundi Dominos dixerunt. Sed & repetita fortè & in Occi-
dentis etiam Imperio ab Anthemio promulgata fuit similis constitutio, ut
adeò veluti per consensum totum, quâ patuit, Imperium Romanum, tam
Orientale, quam Occidentale, Lege hâc obligatum fuerit. Easdem enim
in utroque Imperio publicatas aliquando fuisse constitutiones, apparet ex
l. omnes omninò 11. § l. bi qui scavi 19. cum l. seq. Cod. Theod. de heret. item
ex l. clarissimos 2. § l. proximos 4. C. Th. de proxim. Comit. Disposit. maximè
verò & clarissimè ex *l. Montanistas 48. C. Th. de heret.* Accedit, quod con-
stitutionis hujus vis obligandi non ex simplici Legislatoris voluntate suam
habeat originem, sed morale aliquod & tale quidem contineat, quod ante
omnem Principis jussum ipsâ conscientia dictante turpem ejusmodi ambi-
tum & prohibitum ostendit. Potuerunt ergò etiam illi, qui Leonis impe-
rio subjecti non fuerunt, ex lectione hujus constitutionis suam excutere

conscientiam, & animum suum ita instruere, ut ne quid agatur deinceps, quod legitimam impedire possit vocationem, & turpi maculâ eam contaminet.

XXX. Etsi autem de Episcopali tantum dignitate agat Imperator, eamque legitimam & ab omni corruptelâ liberam esse velit, justè tamen interpretatio hujus constitutionis extenditur ad inferiores ministerii Ecclesiastici gradûs. *Gradûs*, inquam, qui ita dicuntur à similitudine scalarum locorumve proclivium, quos ita ingredimur, ut à proximo in proximum, id est, in eum, qui quasi ex eo nascitur, transeamus. *l. 10. §. 10. ff. de gradib.* Quâ ratione etiam Episcopatus gradus dicitur Leoni in hoc textu, quod gradatim ad hanc dignitatem adscendere debeat, & hæc ipsa dignitas talis gradus sit, ex quo altiùs adscenditur ad dignitatem metropoliticam & patriarchalem. Promotiones enim per saltum prohibent canones, nec volunt sacros ordines aliter, nisi per intervalla, conferri. Quin ipse etiam Justinianus *novell. 6. cap. 1.* gradatim fieri ad Episcopatum debere adscensum voluit: *Neq. enim, inquit, idiota, ex iis qui vocantur Laici existens, ita mox ad Episcopatum adscendat: nec imaginariam suscipiat ordinationem, tanquam modo quidem idiota, mox autem clericus, deinde parvum aliquod tempus præteriens, Episcopus adpareat.* Ex eadem Justiniani novellâ constat, non sine fundamento ad inferiores etiam ministerii Ecclesiastici gradûs per interpretationem extendi dispositionem constitutionis Leoninæ. Sic enim dicitur ibidem *cap. 4.* *Literas ignorantes omninò nolumus neq. unum ordinem suscipere, clericorum videlicet presbyterorum, & diaconorum, tam sacras orationes docentium, quam Ecclesiarum & canonum legentium libros: ordinationem sine querelâ & inculpabilem, & sine aliquâ contradictione & datione pecuniarum aut rerum suscipientes.* Solorum autem Episcopatum mentionem facit Imperator ideo, quod gravius in illis adpetendis peccetur, & inordinata eorum cupiditas magis in oculos incurrat. Omne enim vitium tanto conspectiùs est in se, quanto major, qui peccat, habetur.

XXXI. Cæterum rectè *DEO auctori* adscribit Imperator collationem Episcopatus, quandoquidem, ut alibi exposui, sacra hæc officia à DEO immediatè proveniunt, nec quicquam hic conferunt eligentes, nisi quod DEUS illis utatur, veluti instrumentis ad designandam personam Episcopatus aptam, & hanc ipsam designationem ita dirigit DEUS, ut aut influat ipse & concurrat, si justè aut legitime procedatur, aut permittat, si suffragia corrupta sint & inquinata. Uti enim, quæ cum pietate & justitiâ instituitur electio, DEUM ipsum autorem & consultorem habet: ita referri ad ejus autoritatem nequit, quæ perperam suscipitur & animis minime sinceris. Atq; ita distinguunt qui cum Gennadio Patriarchâ Constantinopolitano epistolam encyclicam ex Synodo conscripserunt: *Ut cum para*

& absq; ulla cautionatione, eorum qui ordinantur, renuntiatio ab Antistitibus facta fuerit, gratia sancti Spiritus supernè veniat. Quibus, nescio, an per pecuniam promotionem facientibus, & manu non purè operante ad eum, qui promovetur, accedit, secundum vocem Evangelii, & non potius contrahitur gratia sancti Spiritus.

XXXII. Ut igitur DEO auctore promotio ad Episcopatum fiat, requirit Imperator, ut *puris hominum mentibus, nuda electionis conscientia sincero omnium iudicio proferatur. Puras mentes* exigit, hoc est ab omni præsumptione & affectu liberat. Purum enim dicitur, cui nihil admixtum est, nihil superadditum. Estque vocabulum id valdè frequens in Jurisconsultorum scholis, quibus pura charta dicitur charta non scripta: pura lanx, quæ cælata non est: pura obligatio, quæ neque diem neque conditionem habet: pura substantia, à quâ deductum est æs alienum: purum iudicium, cui nulla addita est exceptio: purus honor, qui est extra administrationem: purus locus, cui nihil est inædificatum. Sic & apud Scriptores historiæ Augustæ leguntur *pure lineæ*, quæ nil intextum habent, apud Vopiscum: *pura vexilla* apud eundem: *pura mantelia*, apud Spartianum: *pura scuta*, apud Virgilium: *pura toga*, apud Ciceronem & alios. Pariter ergo puræ hominum mentes in promotionibus Episcoporum sunt, quibus nihil aliunde additum est, quod eas contamineat, quæ ab omni labe avaritiæ, ab omnibus fordibus, ab omni deniq; pravo affectu, siue odium is fuerit, siue favor nimius, vacuæ sunt. *Nudam electionis conscientiam* admittit Imperator, h. e. solam notitiam, actum talem nunc inlitui, ut eligatur Episcopus, & electionem hinc fieri debere sine præiudicio, sine aliquâ præsumptione, sine suffragio domi constituto & promisso, sine præconceptâ aliquâ sententiâ & ut ille, qui eligit, hoc tantum sciat, quis & qualis sit ille, de quo eligendo agitur. Ideo enim addit Imperator, *sincerum* debere esse omnium iudicium, h. e. ab omni squalore & impuritate defæcatum, ut solet esse mel, quod sine cerâ est. Sincerè autem agit ille, qui nihil occultat, nihil dissimulat, nihil alteri indulget, genuinè & sine fraude negotium curat. Ex his vero verbis, quia generalia sunt, rectè colligitur, non *Philaggeian* tantum & pecuniæ interventionem prohibitam esse ab Imperatore, sed omne in universum hominis factum, quod quoquo modo contaminare & vitiosam reddere queat electionem.

XXXIII. Dehinc verò descendit Imperator in specie ad nundinationem istam, quâ suffragiorum celebratur emptio & venditio. Ut hæc, quæ deinceps sequuntur, percipi queant rectius, juvat ipsum vitium, quâ occasione cœperit, & in quo consistat, penitus intueri. Quâ occasione id primum irrepsit, intelligi poterit ex verbis Petri Sva-vis in *bisf. Concil. Trid.*

Trid. lib. 6. quæ non pigebit hic adscribere. Tertii, inquit, articuli proponendi hæc fuit occasio, quod præceptum Christi de gratis spiritualibus liberali manu ac gratis donandis, sicut gratis fuerunt acceptæ, in conferendis ordinibus diversimode violaretur. Neque recens erat hic abusus, sed seculis antea&is magis invaluerat. Etenim in Christiana religionis cunabulis abundante charitate, populus, qui à Christi ministris spiritualia accipiebat, non modo juxta DEI præceptum à D. Paulo explicatum paria faciebat, quæ ad victum necessaria essent, suppeditando, sed adeò copiosè ministrando, ut ad pauperes sublevandos etiam superesset: Sic tamen ut nullius subiret mentem ea cogitatio, temporale quod dabatur, pretium esse doni spiritualis. Sed postquam temporale, quod in communi asservabatur & possidebatur, coëptum est dividi, & redditus certus, appellatione beneficii, titulis applicari, cum hucusq; distincta non esset ordinatio à collatione tituli, ac proinde beneficii titulo annexi, sed una darentur & acciperentur, tunc primum visum est ordinatibus propter emolumenta, quæ ordinatis inde proveniunt, præter spirituale etiam temporale aliquid dari, cujus intuitu in remunerationem temporale quiddam sumi possit. Cui verò propositum erat beneficium impetrare, is sese ad voluntatem dantis accommodare necesse habebat. Inde secuta negociatio aperta, quæ in Orientali Ecclesiâ ne multis quidem canonibus ac censuris emendari unquam potuit, utcumq; præpotens DEI manus emolumentorum magna parte Saracenorum flagello sublata, eam valdè imminuerit &c. Inde scil. nata est immensa illa & infinita πλεονεξία; nec enim profectò, si annexi non essent beneficiis Ecclesiasticis opimi isti redditus, existeret facilè quisquam, qui illa adpeteret. Inde vero factum porrò, ut sicut primis Ecclesiæ temporibus, personæ, quæ Ecclesiæ necessitati infervirent, eligebantur: sic decursu temporis gradus dignitatis, sive emolumentum potius, personæ qualitati fuerint adaptata. Privilegia, territoria, redditus amplissimi, dignitates & honores penè divini, & tot hominum devota subjectio, quibus superbiebant Episcopi, appetitum Ecclesiasticorum sic exacuere, ut dies noctesq; in illud unum incumberent, quomodo ad culmen istius dignitatis adscendere liceret. Salsè istos tales perstringit Bernhardus Abbas Claravallensis in declam. super illud: Ecce nos reliquimus &c. Festina multiplicare præbendas, inde ad Archidiaconatum evola, demum adspira ad Episcopatum, ne ibi quidem requiem habiturus, quia sic itur ad astra. Quò progredieris miser? Quamdiu enim Ecclesiæ ministeria suam primævam retinere simplicitatem, spreta à Magnatibus jacuere, non ea obierunt nisi qui Zelo DEI in animarum salute curanda ducebantur; postquam verò splendidis palatiis, patrimonio admodum optimo, pompâ mundanâ quasi coruscabant, quisque ea prensabat, non tam ut gregem curaret, quàm ut haberet, unde luxuriaretur, unde ditesceret.

XXXIV. Crimen ipsum, de quo agendum nobis est, communiter dici solet Simonia, à Simone Mago, qui primus in N. T. scelus hoc admittit.

Ddd

fit.

fit. *act. VIII, 18. seq.* quando nempe quis interius propositum habet, atque voluntatem deliberatam, vendendi, vel emendi rem aliquam spiritualem vel annexam spirituali. Spirituum rerum plurimas faciunt species Canonistæ, uti videre licet apud Guilielmum Redoanum *de Simonia part. 1. cap. 4.* quæ tamen ferè ad hæc summa capita redigi possunt, quod aut propriè & essentialiter sint spirituales, ut est gratia DEI, virtutes divinæ &c. aut causaliter sive instrumentaliter, ut sunt Sacramenta, quæ quasi vehiculum sunt gratiæ divinæ. Sed & illæ, quæ annexæ sunt spiritualibus, diversimodè se habent. Cum enim temporalitatem quandam, uti loquuntur, in se contineant, observare licet, in quibusdam temporalitatem, in aliquibus verò spiritualitatem prævalere. Sufficit verò ex eorum sententiâ, temporale quod inest, ad spirituale ordinatum esse. Quapropter, etsi quis reditus, qui ministerio Ecclesiastico annexi sunt, principaliter adpetat, & propter reditus istos, non propter ministerium ipsum, suffragatori suo aliquid det; quia tamen reditus isti ad ministerium destinati sunt, eique ita conjuncti, ut sine hoc nulli concedantur, ministerium autem in prædicatione verbi, remissione peccatorum, & aliis rebus spiritualibus consistat, facilè hinc colligitur, id, quod ita propter impetrationem redituum datur, ad ipsas res spirituales, quæ per ministerium Ecclesiasticum expediuntur, porrigi, & sic eas per indirectum vendi.

XXXV. Cum verò ex munere dato vel promisso Simoniam æffiment Canonistæ, munus istud triplex faciunt, & hinc triplicem etiam Simoniam. Nempe, qui spiritualia tribuit, debet ex præscripto divino manus suas ab omni munere puras habere. Id verò tum demum fieri intelligitur, quando pro divinis rebus non solum pecunia nulla, sed nec humanum obsequium, aut gratia nulla offertur aut accipitur. Aliud igitur munus eis dicitur esse à manu, aliud à linguâ, aliud ab obsequio. Sub munere à manu intelligi volunt pecuniam, & sub hæc, omnes res temporales præcio æstimabiles, etiam remissionem debiti. Sub munere à linguâ comprehendunt laudem, vituperium alterius competitoris, patrociniū advocati, intercessionem & commendationem apud Principem, si talia promissa aut petita fuerint. Sub munere ab obsequio contineri dicunt, si ministerium aliquod in rebus temporalibus præstetur, imò etiam si convenit, ut præstetur in spiritualibus. Fieri tamen potest, ut omnes istiusmodi species, saltem interpretativè, uti loquuntur, concurrant. Sic enim explicavit Goffridus Abbas Vindocinensis promissiones, quas pro consecratione sub nomine professionis Abbates facere solebant Episcopis, in speciali *de istis tractatu.* Sunt, inquit, quidam Episcopi, qui pro benedictionibus Abbatum sub nomine professionis ab eis exigunt, quod est Christianæ professioni valde contrarium. — Ita neque veritate neque auctoritate inventa, sed consuetudine & hominum cupi-

cupiditate reperta triplici genere Simoniæ contra sanctam Ecclesiam jaculatur, quoniam Simoniâ à linguâ, Simoniâ à manu, Simoniâ ab obsequio ibi committitur. Est à linguâ, cum publicè recitatur illa promissio. Fit à manu, quando charta, quâ continetur, scripta ponitur super altare. Fit ab obsequio, cum ipsum malè promissum subjectionis obsequium servatur &c.

XXXVI. Et sic quidem ratione objecti Simoniâ distingui solet. Ratione modi dividitur porrò, quod alia sit realis, alia conventionalis, & alia mentalis. Primam describunt, quod fit collatio & acceptio spiritualium non gratuita. Secunda solâ absolvitur conventionem nullâ adhuc secutâ aut interveniente rei traditione. Sic enim statuunt, Simoniâ committi non solum recipiendo actualiter temporale pro spirituali, sed etiam recipiendo solum obligationem temporalitatis. Quanquam sint inter hodiernos morum informatores, qui statuunt, conventionalem Simoniâ nudam, sive promissionem absque animo tradendi vel se obligandi ad rem ipsam tradendam, non esse verè Simoniâ, sed fictam tantum. Quâ subtilitate ultra Simoniâ mente conceptam & conventionem mutuâ adprobata, etiam decipere licebit alterum, & sic cumulare delicta, ne verè Simoniæ crimen incuratur. Hinc autem sequitur, quod etiam disertis verbis statuunt nonnulli, tertiam speciem, quæ mentalis Simoniâ dicitur, non esse propriè Simoniâ jure Ecclesiastico prohibitam, quanquam negare nolint, esse peccatum in DEUM. Quibus id tantum concedi poterit, quod non possit puniri ejusmodi species in foro externo, cum in hoc cogitationis pœnam nemo patiat. Et propterea sufficit, eam expiari per pœnitentiam coram DEO, c. 34. § c. ult. X. de Simon.

XXXVII. Quibus ita expositis audiamus nunc Imperatorem porrò: *Nemo, inquit, gradum Sacerdotii precii venalitate mercetur: quantum quisq; mereatur, non quantum dare sufficiat, æstimetur.* Describit Simoniâ, eamque non prohibet tantum, sed etiam, ut eò fortiùs excludat, contrariam præcipit virtutem. *Pretii venalitate gradum Sacerdotii mercari,* nihil aliud est, quàm emere rem spiritualem aut spirituali annexam. Nec tamen vel emptionis vel precii vocabulum tam strictè accipiendum est, ut præter emptionis & venditionis contractum reliquos circa sacerdotium impetrandum licitos esse putemus, ac si Simoniâ tantum per emptionem & venditionem committatur. Cum utique Sacerdotium planè sit extra commercium, nec adeò objectum emptionis venditionis & cujuscunq; alterius contractus habile. Et quanquam statuunt Jcti in proprietate vocabulorum tenacissimi, emptionis verbo non contineri omnes contractus, per quos fit alienatio; largiuntur tamen, & admittunt exceptionem, si mens loquentis aliud svadeat. Quo casu emptionis vocabulum

Ddd 2

latius

latius interpretantur, uti videre licet in *l. 29. §. 1. ff. ac statu lib. l. 23. §. 1. ff. de liberali caus. l. 8. §. 11. ff. quib. mod. pign. solv.* Simili modo mercandi vocabulo utuntur Latini, quod suâ naturâ idem quod emere significat, & nescio annon magis proprium sit & commodius ad eam alienationem, quæ precio fit, inquit Franciscus Connanus *lib. 7. comment. cap. 6. n. 1.* Sed & ex aliis bonis autoribus constat, emptionis vocabulum largius quandoque sumi, neque precium propriè ita dictum semper exigere. Quo significatu dixit Virgilius *lib. 9. Aneid. & isum qui vitâ bene credat emi, quò tendis honorem.* Et Plautus in *asinar. act. 1. scen. 1.* Et beneficiis *me emere gnatum suum sibi.* Sic & *precii* vocabulum extra emptionis contractum sæpè numero usurpatur, uti videri potest in *l. 28. §. 1. ff. locat. l. 10. §. f. de acq. vel am. poss. l. ult. §. ult. ff. de L. Rhod. de jact. l. 52. §. 2. ff. pro soc. l. 5. §. ult. ff. de injur.* Quo significatu usus etiam & Livius *lib. 52. aut satis dignum tanti laboris periculiq. precium erat.* Et Vopiscus in *Aurel.* Debet enim quid præter dignitatem *precium esse meritorum* &c. Sub crassiore igitur specie, quâ per pecuniam numeratam sacerdotia comparantur, quæque tum temporis forte frequentissima fuit, prohibere voluit Imperator reliquas species omnes, quibus pollui & contaminari potuit electionis & promotionis actus.

XXXVIII. Et ne quis putet, ad solum Episcopatum restringi hoc crimen debere, neque committi aliàs, nisi quando aliquis ad Episcopalem sedem promoveri cupit, Imperator quasi per digressionem aliquam, (cùm de Episcopatu & incipiat & finiat constitutio,) de *Sacerdotio* in genere verba facere instituit. Etsi enim non negem, Sacerdotis vocabulum in constitutionibus Imperatorum sæpè non aliis, quàm Episcopis tribui, pro ut latius aliàs explicavi; Hic tamen sacerdotium non adeò strictè accipi debere, ipsa dispositio & contextus series in verbis sequentibus ostendit. Veneranda enim DEI templa æquè pecuniis expugnantur: murus integritatis & vallum fidei æquè destruitur & veneranda penetralia violantur: sanctitas incorrupta æquè corrumpitur; altaribus æquè imminet profanus ardor avaritiæ, si reliqui Ecclesiæ ministri, qui altari inserviunt, per corrupta suffragia eliguntur, atque si Episcopus promovendus fuerit. Est verò hoc solenne admodum & valdè usitatum in canonibus conciliorum, ut presbyteri & Episcopi indistinctè Sacerdotes vocentur, & Levitis atque ministris immediatè opponantur. Ipso hoc seculo V. quo Constitutio hæc promulgata fuit, anno CCCCLXI. in Concilio Turonensi *l. c. 1. & 2.* Sacerdotes & ministri, itemque Sacerdotes & Levitæ h. e. diaconi, seorsim ponuntur. Plura alia exempla magno studio collegit David Blondellus *apol. de Episc. & presb. sect. 3. pag. 135.* Quocirca, non obstante, quod de Episcoporum electione specialiter agat Imperator, dubium mihi non est, voluisse eum suo inservire scopo, & de aliis etiam Ecclesiæ ministeriis incidenter

denter commemorare, quanta in illis turpitudô committatur, ut hâc ratione, quæ circa Episcopatum committitur, nundinatio propudiosa magis & magis flagitiosa adpareret.

XXXIX. Postquam ita perversum officiorum Ecclesiasticorum mercaturam prohibitam esse voluit, mox addit, quâ ratione electio Episcopi fieri debeat, ne crimine isto polluat, eamque describit non per assertionem tantum, quid observari in eâ debeat, sed etiam per exclusionem ejus, quod abesse debet, & à quo caveri oporteat. *Quantum quisq; mereatur, inquit, non quantum dare sufficiat, æstimetur.* Tacitè perstringit mores seculi, quos ad sua usque tempora productos eleganter describit Nicolaus de Clemangiis. *tr. de presul. Simoniac. Optat quis præbendam, aut præposituram, aliumve gradum dignitatis? nihil refert, cujus meriti, vitæ aut conversationis existat, sed quantum ipse sua nummorum servat in arcâ, tantum licet sibi spei in votorum assecutione concipere. Nam quid de pauperibus loqui necesse est, qui ad omnia prorsus inutiles, nec ullo digni regimine existimantur, nisi ut abjecti, & despicabiles in suis jugiter arumnis tabescant? Quid vacuo pauper marsupio ad nundinas eat, qui nihil habet, unde merces emat? Et tamen constat beneficia Ecclesiastica propter pauperes potissimum beneque meritos homines instituta, non propter divites aut pecuniosos, sed nostra aurea tempora nihil nisi aurum sitiunt, cuncta auro atq; argento metiuntur. Aurea dixerim non moribus, sicut Poëte sub Saturno fabulantur, sed auri quomodo libet extorquendi immanissimis, insanissimis, inexplebilissimis ardoribus.* Non potuisset quid dici magis conveniens verbis Imperatoris, qui, ut corrigeret mores seculi sui, non marsupium & facultates ejus aut fortunas attendi voluit, qui ad Episcopatum evehi debet, sed merita; non ea tamen, quæ ex liberalitate aut beneficentiâ proveniunt, quæque ita in Simoniam incidunt, sed quæ habilitatem & capacitatem Candidati indicant, quâ se dignum ostendit ad munus Ecclesiasticum. Ista habilitas & dignitas unde & quâ ratione æstimari debeat, repetere hic nostrum non fert institutum, neque id exigit Constitutio Imperatoria.

XL. Quæ deinceps sequuntur verba, ab Oratore magis, quàm ab Legislatore profecta videntur. Tam copiosè enim, nec propriè, sed per figuram & heticam de crimine Simoniæ disserit Imperator, ut dubitem, ad palatum id fieri eorum, qui brevitatem & perspicuitatem inter virtutes legis referunt. Sed opus tamen fuit istâ *περὶ ἡγία*, ut detestabile & execrandum magis redderetur, quod frequens admodum tum temporis erat, flagitium istud. Inde enim propter atrocitatem *piaculare* id adpellat, hoc est quod per expiationem tollere oportet, quod tota posteritas lucere solet. ut credebant veteres, donec esset expiatum. Sic apud Herodotum *lib. 6. ἐν τῷ ἀγῶνι ἐπέχεσθαι*, id est, piaculari crimine teneri: & hinc *ἐναγίς*, detestandi &

execrabiles. Sic & piacularia tristia dicebantur, per quæ malum fieri opinabantur. Et piacularia auspicia, quæ sacrificantibus tristia portendebant, cum aut hostia ab arâ profugisset, aut percussa mugitum dedisset, aut in aliam partem corporis quàm oporteret, cecidisset. Est ea vox ex Gentilium superstitione translata. Piaculum enim admittere, aut contrahere dicebatur, qui violaret religionem. Piando quippe sceleri sacrificium præstare, qui violasset, cogebatur jure Pontificali, quod & ipsum sacrificium piaculum dictum per cā præcidaneā fiebat, piaculo scilicet avertendo & expiando. Id vocabulum Imperatores in Constitutionibus suis usurpant ad denotandam atrocitatem delicti. Si quis e.g. infanticidium commiserit, *l. 8. C. ad L. Cornel. de ficar.* aut sepulchrum violaverit, quod proximum sacrilegio dicitur, *l. 5. C. de sepulchr. viol.* aut baptismum iteraverit, *l. 2. C. ne sanct. baptism. iteret.* Et sic etiam piaculare flagitium committere, dicitur ille, qui sacrum ministerium precio emerit.

XLI. Cæterum quia tam verecunda est metaphora ab Imperatore usurpata, ut optimè rei, de quâ agit, conveniat, nec terminos similitudinis egrediatur, sequemur eum *ἔπειτα*, & insistemus ulteriori expositioni. *Profecto enim*, inquit, *quis locus tutus, & quæ causa esse poterit excusata, si veneranda DEI templa pecuniis expugnentur?* Figuratâ interrogatione utitur, & dum rectâ oratione uti poterat, sermonem inflectit, ad magis asseverandum, & eo fortius imprimendam fœditatem criminis, nullum inferens locum tutum esse, nec ullam excusatam esse causam, si ita, ut fieri hactenus consuevit, procedatur in electione Sacerdotum. Præmittit ad exaggerandam rei turpitudinem, jurantis aut saltem asseverantis vocem, *profecto*, quæ interdum idem denotat, quod *δηλον ἐστίν*, *δηλαδὴ*, haud dubiè, omnino &c. ut dubitare amplius de assertione suâ non liceat. Deducit autem metaphoram ex similitudine, quam habet sanctitas religionis & cultus divinus cum castello & fortalicio benè munito, ita, ut comparari hinc possit ministerium Ecclesiasticum cum milite præsidario. Quemadmodum igitur non vi semper externâ opus est ad occupanda castella, sed judice Philippo Rege expugnari ea omnia possunt, in quæ modo a sellis onustus auro potest ascendere: ita etiam sanctitatem religionis & ministerii Ecclesiastici *expugnari* posse existimat Imperator pecuniis. Expugnare videtur navem, inquit Ulpianus *l. 3. §. 1. ff. de incend.* qui in ipso quasi prælio & pugna adversus navem & ratem aliquid rapit, sive expugnet, sive prædonibus expugnantibus rapiat. Et *l. 6. ff. eod.* expugnata navis dicitur, *cum spoliatur, aut mergitur, aut dissolvitur, aut pertunditur, aut funes ejus præciduntur, aut vela conscinduntur, aut anchoræ involantur de mare.* Qui omnes modi expugnandi eleganter applicari possent ad ministerii Ecclesiastici corruptio-

ruptionem, nisi breviores nos esse oporteat. Quia tamen non ille tantum navem expugnare dicitur, qui ipse expugnat, sed etiam qui prædonibus expugnantibus rapit, optimè hinc colligitur, etiam illum expugnare pecuniis templa DEI, qui aliis dantibus pecuniam in ministerium coaptatur, uti infra pluribus dicemus.

XLII. Per hanc similitudinem verò infert Imperator, templa DEI, integritatem, fidem, & ipsam denique sanctitatem pessimè corrumpi, si flagitium istud admittatur. Singula ea elegantibus commendat elogiis, dum *veneranda DEI templa, murum integritatis, vallum fidei, sanctitatem incorruptam* dicit, ut florentiorem hunc, ab expugnatione castelli peti- tum, faciat tropum. *Venerandum* dicitur, quod religionem quandam in- cutit, ut singulari cum observantiâ colatur, quomodo Concilium dicitur venerabile, baptismus venerabilis, Christiana religio venerabilis, ordo Senatus venerabilis, aut venerandus, Leges venerandæ, antiquitas veneran- da, urbs veneranda, veneranda Consistorii secreta, venerandum vinculum cognati sanguinis &c. quæ passim inveniuntur in Constitutionibus Imperatorum. *Integritas & fides* veluti murus & vallum sunt, quibus sanctitas Ecclesiastica se tuetur, & quibus inconcusis ipsa quoque incorrupta ma- net. Sed expugnata per pecuniam integritate & fide, non potest non ipsa quoque *sanctitas* corrumpi & violari. *Sanctum* est propriè, quod ab in- juriâ hominum defensum atque munitum est. l. 2. ff. de R. D. Quamdiu igitur ita munitum est, sanctum dici optimo jure potest; munimentis ve- ro expugnatis, ipsa etiam corrumpitur sanctitas. Nec enim deficiunt hostes, quibuscum perpetuò certandum est sanctitati, inter quos tamen eminet *Philargyria*, quam Imperator cum Virgilio auri sacram, h. e. execrandam, famem appellat. Ea si in penetrabilia aut adyta & intima sanctitatis proser- pat, facile eandem profternit, perfractâ scil. integritate, & occupato val- lo fidei, à quibus illa defendebatur.

XLIII. In his considerationibus dum versatur Imperator, argumento à minori ad majus inducit, omnem ubique deinceps perituram integrita- tem & fidem, si in Ecclesiâ execrandum istud flagitium toleretur porro. *Profectò*, inquit, *quis locus tutus, & quæ causa esse poterit excusata, si veneranda DEI templa pecuniis expugnentur? quem murum integrita- tis aut vallum fidei pro videbimus, si auri sacra famas in penetrabilia vene- randa proserpat? quid denig. cautum esse poterit, aut securum, si sancti- tas incorrupta corrumpatur?* A templis ad quæcunq; loca alia, ab electione Episcoporum ad quascunque causas alias, ad alia quævis negocia, & uni- versas adeò hominum actiones honestas argumentandi rationem producit, nihil deinceps tam sanctum, tam solemne, tam religiosum, tam honestum,

tam

tam rectum extitutum, quod periculo corruptionis non sit obnoxium. Argumenti vim optimè declarat Nicolaus de Clemangiis loco supra citato. Longè, inquit, graviora sunt Pastorum quàm ovicularum delicta, primum quidem, quia nullam possunt simplicitatis excusationem, nullum justum ignorantie prætere velamentum. Deinde quia in hoc positi sunt, ut oves errantes corrigant, non ut illis per sua vitia errandi exempla præbeant. Postremo, quia dum pastor per abrupta quæq; graditur vitiorum, totus grex in præcipitium illum imitari cupiens, qui sibi pro exemplari est, delabitur, ac per hoc Pastorum crimina non modo personalia sunt, sed in ipsum totum ovile referuntur, nec simplicia peccata sunt, sed in subditorum animis plerumq; haereses generant, unoquoq; existimante id rectum ac licitum esse, quod suum cognoverit Pastorem aditare, quem sibi proregulâ vite & pro formâ rectè agendi datum arbitratum &c.

XLIV. Omissio tandem Rhetorico dicendi genere, quippe quod in metaphoris adhibendis tum demum delectat, si modicus earum fuerit usus, redit Imperator ad proprium & genuinum legis ferendæ stylum, ita tamen, ut figurato nihilominus utatur sermone, sed intellectui cujusque obvio & explicato. Cesset, inquit, altaribus imminere profanus ardor avaritiæ, & a sacris adytis repellatur piaculare flagitium. Verba imperantis sunt, & omnino Legislatoris. Flagitium vocat, verbo quidem generali, quippe quod pro quovis delicto & crimine usurpari solet, uti docet Tiberius Decianus *tr. Crim. lib. 1. c. 13.* sed ad præsentem materiam valde accommodato. Flagitare enim, à quo vocabulum hoc deduci volunt, propriè est vehementer & veluti quâdam inflammatione animi petere. Quod omnino quadrat ad descriptionem avaritiæ, quam in profano ardore consistere dicit Imperator. Flagrans enim & non intermoriturus extali cupiditate in animo hominis accenditur ignis, quem eleganter explicat Eusebius apud Joh. Stobæum *serm. 53.* Avaritiam inquit quotidie confluentes divitiæ non sistunt, ut neq; struem ardentem injecta materia. Quin accedentes semper opes ad majorem cupiditatem animum magis accendunt. Sola verò mens si præsens fuerit, huic quoq; vitio mederi potest. Ignis hic calore suo exitiabilem famem excitat, quæ nullâ ratione expleri potest. Avarum enim irritat non satiat pecunia, uti loquitur Publius Syrus *in sententiis*, ideò scil. quod ardor ille perpetuus est, nec semel conceptus extinguere facile potest. Fervorem vocat Poëta, dum ait: *Fervet avaritiâ miseraq; cupidine pectus.* Et hinc rectè statuit Salustius *in Catilin.* avaritiam infinitam & insatiabilem esse, neque copiâ neque inopiâ minui. Ardorem istum profanum vocat Imperator, adposito & valde accommodato vocabulo. Trebatius enim profanum id propriè dici tradidit, quod ex religioso vel sacro in hominum usum proprietatemve conversum est. Macrobius autem *lib. 3. cap. 3.* omnes penè in id consentire scri-

scribit, profanum esse, quod extra fanaticam causam sit, quasi procul à fano & religione secretum. Profanum igitur jure dicitur ardor ille avaritiæ, qui ex rebus, quæ non sunt in commercio, turpissimam instituit nundinationem & officia Ecclesiastica venalitati subijcit.

XLV. Dixerat Leo, veneranda DEI templa non esse pecuniis expugnanda; nunc verò in verbis dispositivis partium principaliorum facit mentionem, altarium nempe & adytorum, ut eò melius percipi posset, quid per penetralia & sanctitatem intellectum voluerit. *Cesset, inquit, altaribus imminere profanus ardor avaritiæ Et à sacris adytis repellatur piacularè flagitium.* In altaribus nempe sanctitas exuberare debet, quod in iis dispensari soleant Christi pro nobis traditi sacramenta. *Quid est enim altare, inquit, Optatus Milevitanus adv. Parmen. lib. 6. nisi sedes Et corporis Et sanguinis Christi?* Potissima scilicet ministerii Ecclesiastici pars in altaribus absolvitur, ex quorum gradibus etiam conciones olim ab Episcopis ad populum habebantur, uti alibi dicendum erit. Insuper etiam, quod proximè huc facit, consecrationes sive ordinationes in altaribus sive ad altaria fiebant, uti patet ex *can. 9. Concil. Toletani XI.* Et hinc accommodatè dixit Imperator, altaribus imminere ardorem avaritiæ, sicubi propter ordinationem datum aliquid & acceptum fuerit. Imò verò ipsum altare, & totum, quod in eo peragitur, ministerium atque officium Ecclesiasticum vendi videtur, sicubi propter electionem aut ordinationem accipiatur pecunia. *Adyta* autem sunt ipsa illa penetralia, de quibus antea dixit. A dytum enim, uti Servius ad Virgillii *Aeneid. 2.* exponit, est locus templi secretus, ad quem nulli est aditus, nisi Sacerdoti.

XLVI. Ut verò de vocabuli hujus in Ecclesiâ Christianâ usu accuratior habeatur notitia, notandum est, in templo Constantinopolitano remotissimum à primo introitu & sacerrimum locum fuisse *βήμα* appellatum. *can. Laodicen. 56.* quod sacrarium reddidit in versione suâ Dionysius Exiguus *ibid.* Appellatur autem etiam *ἱεραστήριον* aliquando, hoc est altare, à potiore suâ parte, quæ in illo continebatur, cum utique latius multo fit *βήμα*, quàm *ἱεραστήριον*. Aliquando etiam dicitur *ἱερατεῖον*, & à Theodoro Balsamone *ad can. 69. Synodi in Trullo habitæ Θεῶν ἁδύτων*, itemque à Nicephoro Callisto *l. 12. hist. c. 41.* simpliciter *τὰ ἁδύτα*, sive loca inaccessibleia. Ratio denominandi petenda est ex usu & consuetudine Ecclesiæ veteris. Uti enim ex collatione canonum Concilii Laodicensis *19. Bracaren. can. 31. Toletani IV, can. 17. tùm & Theodoriti lib. 5. hist. cap. 18.* constat, triplex fuit locorum in Ecclesiâ differentia & distinctio. In primâ & præcipuâ parte erat altare, quod cancellis clausum erat, & Sancta Sanctorum dicitur *c. 1. xi. de vit. Et honest. Cler.* In hunc locum neque mu-

Eee

lieri-

lieribus, neque Laico cuiquam, nec Imperatori quidem, nisi quando munus suum oblaturus erat, ingredi licebat. *can. 44. concil. Laodic. can. 69. Concilii Trullan.* In alterâ parte post cancellos chorus & presbyterium solis clericis patebat, uti colligitur ex dicto Theodoriti loco, tum & *can. Apost. 57. lib. 2.* quanquam ἱερασηεου sive altare, generaliter acceptum etiam hunc locum simul comprehendat, uti patet ex *l. 4. Cod. Theodos. de bis qui ad Eccles. confug.* In tertiâ parte Laici omnes confidebant, nec ad altare etiam communicandi causa admittebantur, excepto solo Imperatore, dum offerebat. Dum igitur altaria & adyta in diversis propositionibus conjungit Imperator, ἐξνηνηκῶς unum idemque exprimere voluisse videtur, sed ita, ut ἀνιθηεου simul aliquam eleganter committat, hoc sensu: Non debet imminere altaribus hoc flagitium, & si immineat, debet repelli. Primum illud hostem eminens consistentem ab insultu prohibet; alterum hoc insultantem fugat & protelat.

XLVII. Pergit Imperator: *Itaq; castus & humilis nostris temporibus eligatur Episcopus: ut quocunq; locorum pervenerit, omnia vitæ propriæ integritate purificet.* Castum vult esse Episcopum, non in specialem tantum significatu, quatenus castus dicitur ille, qui libidinis æstum temperat; sed etiam, ut omni aliâ culpâ vacet. Sic enim casti vocabulum accipit Plautus in *Poen. act. V, 4* Eo sumus gnatae genere, ut deceat nos esse à culpâ castas. Et hinc etiam castæ preces dicuntur, *l. 7. C. Theod. de pagan. it. Nicænae fidei casta sacerdotia, l. 3. C. Th. de fid. cathol.* Et hinc etiam castitas fordibus & avaritiæ opponitur, non apud Ciceronem tantum in *orat. pro L. Manliâ*, sed etiam in Codice Justiniano, *l. un. publ. leit. lib. XII.* Et sic etiam usurpat auctor subditus *Notit. Imp. cap. 4. Si provinciarum casti & integritatis cupidi moderentur &c.* Humilis insuper jubetur eligi Episcopus, hoc est, modestus, qui non quidem negligit aut intermittit actiones tales, quæ honore dignæ sunt, honorem tamen ipsum non affectat, nec magni facit, sed in propriæ excellentiæ oblivione & contemptu, tum & probo donorum ac bonorum usu perpetuò se exercet. Quæ theologica virtus heroica quædam modestia est. Ideoque humilis hic dicitur ex virtute, non ex statu & genere vitæ, uti vocabulum hoc accipitur in *l. 6. §. 1. ff. de edend. l. 7. C. de incest. nupt. l. 1. C. de nat. lib. l. 2. C. Th. de cursu publ.*

XLVIII. His virtutibus & animi dotibus si instructus fuerit, qui eligitur in Episcopum, efficiet. *ut quocunq; locorum pervenerit, omnia vitæ propriæ integritate purificet.* Quod intelligi debet, non tantum de cathedrâ ipsâ episcopali, in quam evehctus est, sicubi ea ab antecessoris impuritate contaminata fuerit; sed etiam de aliis quibuscunq; locis, quo se destinato aut forte fortuna contulerit. De priore rectè colligit Gratianus *dist. 40.*

dist. 40. pr. variis virtutibus debere splendere vitam pontificis, ut gradui conferat decorem, quem ab eo non accepit: non enim loca, inquit, sed vita & mores sanctum faciunt sacerdotem. Inque enim sententiam producit verba Hieronymi: *Non est facile stare in loco Petri & Pauli, scilicet tenere cathedram regnantium cum Christo, quia hinc dicitur: non sanctorum filii sunt, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum.* Et Gregorii: *Nos qui presumus, non ex locorum vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debemus: nec urbium claritate, sed fidei puritate.* Nec captanda proinde sunt verba Symmachi, sive Ennodii potius, qui fuit Diaconus Symmachi, allegata eidem Gratiano d. dist. 40. c. 2. dum ait: *Quis enim sanctum dubitet esse, quem apex tantæ dignitatis attollit? In quo si desint bona acquisita per meritum, sufficiunt, quæ à loci prædecessore præstantur, aut enim claros ad hæc fastigia erigit, aut qui eriguntur, illustrat.* In verbis enim antecedentibus satis explicat mentem suam, quos intellectos velit, illos scilicet, quos par conversationis splendor illuminat.

XLIX. Posterius quod attinet, longâ experienciâ comprobatum fuit, vitæ sanctitate & exemplo plus potuisse Episcopos, quàm doctrinâ & repetitâ admonitione. Virtute enim nihil amabilius, quæ sic omnium animos ad se pellicit, ut nulla incantatio possit efficacius. *Vita jubeat, inquit Athanasius ad Monachos, lingua persuadeat.* Et Bernardus: *Efficacius est vitæ quàm lingue testimonium. Dabis voci tue vocem virtutis, si quod svades, prius tibi illud cognoveris persuasisse.* Quod si igitur sacerdotium corruptum est, omnium fides & virtus marcida erit. Quemadmodum enim si sordida erit manus, quæ alienas labe abstergere conatur, tacta quæque deterius inquinat: sic pastores, qui nequissimorum maculas diluere volunt, ipsi interim impuri, eos foedant & contaminant magis. E contrario verò, si quis purus erit & sanctus, animumque suum ab omni non modo facinore, verum etiam minimi errati suspitione remotissimum custodiverit, faciet, ut veluti lumen in edito positum omnibus aliis præluceat, & non multos tantum ad sui æmulationem accendat, sed etiam, si qui jam vitiis toti immersi fuerint, ut illi, ubi præsentem eum habuerint, verecundiâ deterriti, ad frugem applicent animum, & virtute culpam corrigere atque flagitii memoriam novâ gloriâ abolere studeant. Hæc ratione etsi in popinas ganeasque & lupanaria inscius venerit, aut invitus trahatur Episcopus, suâ tamen vitæ integritate purificabit eadem, & faciet, ut loca ista à turpitudine suâ multum remittant, & eum, quoad præsens fuerit, metuant, atque revereantur. Planè ut Ambrosius, cum Episcopatum Mediolanensem, ad quem poscebatur, refugeret, impudicas mulieres ad se publicè ingredi faciebat, nec tamen earum conversatione contaminabatur, uti refert Iulianus presbyter in *ejus vit.*

L. Quæ sequuntur verba in constitutione Leonis, propter variantem lectionem diversam pariunt interpretationem. Vulgò hoc inveniuntur con-

textu: *Nec precio, sed precibus ordinetur antistes.* Sed Jacobus Rufardus in editione sua monet, alibi sic legi: *Non precio, nec precibus ordinetur Antistes,* quam lectionem ipse etiam probat, non improbatam tamen altera priore, & adeo putat, utramque ferri posse. *Nam,* inquit, *electuri Episcopum DEUM precabantur, ut accommodatissimum & dignissimum eligere possent.* Itaque, his precibus ordinari antistitem non est absurdum, & recte legitur. Sed interdum quoque, hominum potentium propinquorum aut amicorum precibus eligebatur Episcopus, quod recte prohibetur, & tum legendum fuerit: *nec.* Voluit utique Imperator per *προνομιαν* aliquam ex vocabulo precum petitam modum electionis legitimum describere. Descriptio autem talis fieri etiam potest per remotionem, quid abesse debeat. Idque satis subinnuit, adesse debere ejus oppositum. Sola differentiae ratio nata fuit exinde, quod non satis constat de mente Imperatoris, quales preces intellectas voluerit, utrum eas, quae ad DEUM ministerii autorem funduntur, an vero, quae per modum intercessionis ab hominibus proveniunt. De utrisque potuit cogitare & legem ferre Imperator, sed ita, ut priores admitteret, posteriores excluderet. Utras autem ille in mente & intentione habuerit, nullam conjecturam assequi licet. Glossa lectionem vulgata hoc modo interpretatur, ut preces accipiat de illis, quibus rogatur electus, ut munus sive officium acceptet, non quas ipse interponit, ut eligatur. Non male, cum ipse mox Imperator de tali rogatu verba faciat, dum ait: *Rogatus recedat.* Malim tamen de ipsis precibus in ordinatione ad DEUM suis exponere, cum praesertim ordinationis, cujus hic facit mentionem Imperator, potissima ratio in precibus consistat. Per ordinationem enim intelligitur actio illa sacra, quam separatur electus a reliquo populo, eique imponitur officium sacrum, & per preces singulariter commendatur DEO, ut gratiam ei suam impertiat, & infinitis aliis donis exornet. His igitur precibus ordinetur antistes, h. e. Episcopus, (quandoquidem haec vocabula promiscue usurpari solent,) non precio. Illud autem hic observare licet, utramque & electionem & ordinationem, si precio fiat, ejusdem notae esse apud Imperatorem, ne quis, quod in una prohibuit, in altera licitum esse, sibi persuadeat. Utraque illa vitiositate Simoniacae carere debet, cum utraque pertineat ad collationem officii & muneris Ecclesiastici.

LI. Ut vero eo magis ab hoc conatu, quem in Simoniae crimen incidere dixi, candidatos ministerii Ecclesiastici revocet Imperator, utve illos doceat, quam ratione non modo animum integrum, sed animam etiam puram conservare queant, auream istam & cedro dignam constitutioni huic suae inferit sententiam: *Tantum ab ambitu debet esse sepositus, ut quaratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat, sola illi suffragetur necessitas excusandi: profecto eum indignus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitatus.* Ut expiaret vitium, quod frequens tum erat Stoico-

rum

rum sequitur procedendi rationem à contrario scilicet. Illi enim summa ex hominibus ut tollerent vitia, ne quidem minima admittebant, quin & cuncta volebant paria. Et ut à peccando homines abducerent, ne affectus quidem minimos permittebant, quos ad habitum virtutis ratione quâdam saluari perduxerunt alii. Et quis nescit, in quamplurimis ex philosophiâ Stoicâ natam fuisse Jurisprudentiam nostram? Quæsitum, invitatum, rogatum, cogi, effugere & recedere, nec adeo annuere debere electum, vult Imperator. Quod tamen ita accipiendum est, ne præfractè id fiat, & cum extremâ contumaciâ, sive animi obstinatione, & inflexibili pervicaciâ. Aliàs enim, si vel maximè coactus fuerit, nunquam ille ad officium suum promptè se exhibebit, nec faciet ea, quæ munus injunctum exigit. Excusabit igitur se, & declinabit, quantum poterit, provinciam sibi delatam. Id enim indicium erit, ab omni ambitu sepositum aut vacuum eum esse, nec imputari ei Simonia crimem posse. Dignitates enim fugientibus & non desiderantibus sunt concedendæ, quia sicut locus regiminis desiderantibus negandus est, ita fugientibus offerendus est. *c. in scripturis, s. q. 1.* Et ideo Plato dicere solitus fuit vix quenquam gerendo imperio idoneum esse, nisi qui invitatus & coactus hoc munus suscepit. Siquidem & procurator, qui operam suam ingerit, suspectus, nec ferendus est. *l. 25. ff. de procurat.*

LII. Ostendunt autem hæc Imperatoris verba, ab omni ambitu alienum esse debere, qui ad Episcopatum promovendus fuerit, non eo tantum, qui pecuniis dividendis olim fiebat, & omni tempore prohibitus fuit, sed etiam qui liberâ Rep. Romanâ licitus erat, & cujus solemnitas ex Quinti Ciceronis libro de Consulatu in compendium contraxit Antonius Matthæus de criminib. tit. de ambitu cap. 1. n. 2. Licet enim scilicet tum erat suo quemque salutare nomine, animi sui desideria explicare, assidue petere, sæpè eosdem appellare, frontem vultum, & sermonem ad eorum, quoscunque conveniret, sensum & voluntatem commutare, non committere, ut quisquam se contemptum queri posset, congiaria etiam & prandia dare, populique studia omni conatu conciliare. Istas circuitiones ita describit Claudianus Mamertus præsul Viennensis: *Quis ignorat, tunc quoque cum honores populi Rom. suffragiis mandabantur, multos fuisse Candidatorum labores, ediscenda omnium nomina Tribulium, homines singuli salutandi, præbensanda obviatorum manus, omnibus arridendum, multaque alia propter honorem adipiscendum agenda, quæ aliàs Virum honore dignum facere non liceret.* Sed nihil tale licet eligendo ad Episcopatum. Tantum enim abest, ut appellare quenquam, & prensare liceat, ut potius recedere jubeatur, si rogetur, & effugere, si invitetur. Ad quæ ipsa verba sine dubio respexit Gregorius M. lib. 7. epist. 112. apud Gratianum c. sicut 1. q. 6. dum ait: *Sicut is qui invitatus renuit, quæsitus refugit, sacris altaribus est admoventus, sic qui ultrò ambit, vel importune si inge-*

rit, est procul dubio repellendus. Nam qui sic nititur ad altiora conscendere, quid aliud agit, nisi ut crescendo decrescat, & ascendendo exterius, interius in profundum descendat? Et sic dicit etiam Imperator, indignum esse Sacerdoti, qui non fuerit ordinatus invitus.

LIII. Hæc ipsa sententia etiam in civilibus officiis conferendis sæpissime ut regula observata fuit. De Alexandro Severo scribit Ælius Lampridius, quod alterum præfectum prætorii fecerit, qui, ne fieret, etiam fugerat, dicens, *invitos, non ambientes, in Rempublicam collocandos*. Itemque quod honores juris gladii nunquam vendi passus sit, dicens: *Neesse est, ut qui emit, vendat. Ego non patiar mercatores potestatum: quos si patiar, damnare non possim. Erubescio enim punire illum hominem, qui emit & vendit*. Sic etiam Marcianus Imperator in novellâ suâ constitutione, quæ tit. 1. habetur, præmittit, quâ ratione *venalem judicum ambitum radicibus amputaverit, & ad res privatas vel publicas sincerissimè gubernandas, homines spectandos atq; consultos traxerit invitos, sciens quippe felicem fore Remp. si à nolentibus & actus publicos repulsantibus administraretur*. Sanè qui ambit illicitâ cupiditate magistratus & potestatem, vix est, ut is postea non nundinetur illicite, & mercaturam non exerceat foedissimam ejusdem. Quâ acquisitâ nova illicò prodeunt vitiorum semina, cum fieri haud possit, quin vendere sibi licere quis putet, quod emit *Novell. 8. pr.* Hinc ergò homicidia, hinc adulteria, rapinæ, hinc commerciorum confusio, hinc legum contemptus, unoquoque quamvis pœnam auro redimi posse, confidente.

LIV. Sed ut ad constitutionem nostram redeamus, quid est, quod dicit Imperator: *Sola illi suffragetur necessitas excusandi*? Glossam si consulamus, celeriter ea exigueque hæc addit verba: *id est, sola necessitas excuset eum*. Sed à quo? ab acceptatione muneris Episcopalis? Atqui hic tum planè peregrinus erit sensus. Excusatum non vult, sed cogi jubet Imperator eum, qui repugnat. Nec agitur de rationibus & argumentis excusationum, quibus elabi & ab Episcopatu suscipiendo liberari quis possit; sed agitur de modo compellendi eum, qui refugit, quique electioni de se factæ consentire recusat. Sic igitur verba ista mihi videntur explicari debere, non admittendum esse ad Episcopatum, nisi eum, qui se excusaverit, suamque indignitatem allegaverit, adeò, ut cum alii suffragia operosè conquirant, & largitione devincta habeant, illi sola sua suffragetur excusatio, quam propterea necessariam dicit, quod, nisi interveniat, suspectum ille se faciat ambitionis & officii studiosè affectati. Excusatum autem qui se dicit, qui acceptare munus impositum renuit, hoc de se præbet argumentum, nulli ambitioni succubuisse, atque adeò summâ cum integritate Episcopatus præfici posse. Planè in omnibus illis, quæ fidem & integritatem exigunt, valde suspectum se reddit, qui se ingerit; è contrario vero observatum est, declinari

nari solere talia officia ab illis, qui recte agere consueverunt. De procuratoribus supra dixi ex l. 25. ff. de procurat. De tutoribus habemus textum in l. 18. §. 1. ff. ad L. Corn. de fals. De Curatoribus verò elegans est sententia Justiniani, novell. 72. c. 6. Quoniam verò videmus, gravatè & difficulter ad curationes accedere eos, apud quos aliqua DEI memoria residua est, nam plurimè, qui cupiunt bona minorum, in suos usus impiè vertere, res admodum amabilis est & appetibilis &c. Et hinc rectè scripsit Modestinus in l. 21. §. fin. ff. de tutor. & curator. dat. Semper maximè hoc observent magistratùs, ne creent eos, qui se ipsos volunt ingerere, ut creentur, quique pecuniam dant, hos enim & pœnæ obnoxios esse, promulgatum est.

LV. Progredimur nunc cum Imperatore ad sanctionem, quam huic sive constitutioni adjecit, h. e. ad pœnam, quâ teneri voluit violatores. Cum sanè, inquit, si quis hanc sanctam & venerandam antistitis sedem pecuniæ interventu subiisse, aut si quis, ut alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepisse detegitur, ad instar publici criminis & læsæ majestatis accusatione propositâ, à gradu sacerdotii retrahatur, nec hoc solum deinceps honore privari, sed perpetuæ quoque infamiæ damnari decernimus: ut eos, quos par facinus coinquinat & æquat, utrosque similis pœna comitetur. Duplicem decernit pœnam Simoniacis, remotionem ab officio, & infamiam, & utrumque tum dantem tum accipientem pari pœna teneri vult. Describit etiam processum, quo mediante pœna hæc in genere constituta applicari delinquenti debeat, accusatione scilicet propositâ ad modum publici criminis & læsæ majestatis. Describit insuper subjectum, in quod pœnæ istæ confluere debeant, & in quo expiari istud crimen oporteat. De singulis aliqua nobis dicenda restant.

LVI. Subjectum, quod pœnas constitutas meretur, hoc modo describitur: Si quis hanc sanctam & venerabilem antistitis sedem pecuniæ interventu subiisse, aut si quis, ut alterum ordinaret, vel eligeret, accepisse detegitur &c. In his verbis plurima sunt, quæ notari debent: Primo, particulam hanc non debere captari, neque restringi ad Ecclesiam & Sedem tantum Constantinopolitanam; sed intelligi & sub innui per eam quamcumque aliam sedem Episcopalem; tum quia hætenus constitutionem suam de quibuscumque aliis Episcopatibus acceptam voluit, & in genere locutus fuit Imperator, ut adeò non videatur cohærere, si tam prolixè is & in genere de Ecclesiis toto Orbe diffusis & Simoniæ crimine contaminatis præfatus, sanctionem ad solam Ecclesiam Constantinopolitanam restringere velit: tum verò, quia jam tum in Conciliis facta & ab Imperatoribus confirmata extiterunt decreta, quibus in genere omnis ista nundinatio sub pœnâ remotionis prohibita fuit, uti mox dicam. Illud verò facilius admitto, constitutionem hanc, quia pœnalis est, non debere extendi ad alios, nisi qui pecuniæ

cuniæ interventu sacerdotium acquisiverint, ita tamen, ut pecunia nomine non solum numerata pecunia, sed omnes res tam soli quam mobiles, & tam corpora quam jura contineantur. l. 178. pr. & l. 222. ff. de V. S. Non ergo, quod secundo loco notandum est, in hunc censum veniunt, qui ad sacerdotium precibus tantum intervenientibus promoti fuerunt, quanquam per illas etiam Simoniam committi dicatur. Tertiò illud etiam notetur, & electionis & ordinationis vitiosæ eandem habitam ab Imperatore rationem, & utrique eandem præstitutam fuisse pœnam, nec ad eò admitti posse, quod statuit Augustinus Barbosa *de jure Eccles. lib. 1. c. 19. num. ult.* non vitari electionem per vitiosam ordinationem. Ex hæc enim Leonis constitutione patet, nihil prodesse electionem legitimam, si electus pecuniæ interventu ordinatus fuerit, sed nihilominus à gradu sacerdotii removeri, & infamiæ notâ eum insigniri debere. Denique etiam hoc notandum est, non illum tantum hujus criminis reum & pœnæ obnoxium esse, qui pecuniam ipso actu dat & accipit, sed etiam qui stipulatur & promittit, ejusque intuitu eligit aut etiam accipit.

LVII. Pœna ab Imperatore crimini huic præstituta, uti dixi, duplex est, privatio officii, quod quis jam habet, sive negatio ejus, quod sperat, & infamia. Priorem his verbis describit: à gradu sacerdotii retrahatur. Cumque verba illa de solo accipiente concepta sint, ne quis vacuum iolumque pœnâ dantem putet, specialiter in fine addit, eum quoque similem pœnam comitari debere. Et hoc quidem in ipso Concilio Chalcedonensi can. 2. octodecim annis antè, quam Constitutio hæc ederetur, anno nimirum CCCCLI. itidem decretum fuerat: *Si quis Episcopus propter pecunias ordinationem fecerit & inestimabilem gratiam sub precio redegerit, & propter pecunias ordinaverit Episcopum vel Chorepiscopum vel presbyteros, vel diaconos, vel aliquem eorum, qui in Clero annumerantur, vel propter pecunias promoverit æconomum, vel defensorem vel mansionarium vel omnino aliquem ex canone sui turpis questus gratiâ, qui hoc tentasse convictus fuerit, sui gradus periculum subeat. Et qui est ordinatus, nihil ex ordinatione vel promotione per questum vel mercaturam facta juvetur, sed sit alienus à dignitate & sollicitudine, quam pecuniis adeptus est. Si quis autem mediator tam turpibus & nefariis lucris apparuerit, hic quoque si sit quidem Clericus, proprio gradu excidat. Sin autem Laicus vel monachus, anathematizetur.* Quæ verba abundè declarant, quid sibi velit Imperator per retractionem à gradu sacerdotii. Sic enim vocabulum *retrahere* accipitur in l. 3. C. de censib. & censitor. lib. XI. Ista autem retractio à sacerdotii gradu, sive κινδύνευμα illud ἐπὶ τὸν οἰκείον βαθμὸν, de quo agit canon Chalcedonensis, non significat tantum revocationem aliquam

ex sublimiore dignitate in inferiorem, ita, ut Episcopus Simoniacus ex gradu Episcopali in presbyterialem detrudi debeat, & hoc sufficiat pœnæ, quæ ab Imperatore & Concilio decreta fuit, exequendæ, quam regradationem dicit, notat Cujacius *ad l. 3. C. de domesticis lib. XII.* sed omnimodam remotionem ex statu clericali. Ita enim interpretati sunt, plerique omnes, qui secuti sunt Ecclesiæ Doctores, uti videre licet apud Gratianum *caus. 1. q. 1.* Et in hunc sensum etiam concepta est, quæ in canonibus Apostolorum refertur, constitutio 28. *Si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus pecunie interventu hanc dignitatem nactus fuerit, deponitor tam ipse, quam qui eum ordinavit, & omninò à communionem abscinditor, quemadmodum Simon Magus à me Petro.* Eandem sententiam repetiit Concilium Aurelianense II. c. 3. & 4. Aurelianense V. c. 10. Turonense II. c. 27. Cabilonense c. 16. Bracarense III. c. 8. Nicænum II. c. 5. Nannetense c. 7. & plura alia.

LVIII. Sufficit nobis hic adscribere, quæ interpretationis vicem subire potest, constitutionem Justiniani *in novell. 6. cap. 1.* quam vel ideò notare operæ erit preciam, quia etiam de pecuniâ datâ & acceptâ, cui ea cedere debeat, specialiter disponit. Sic autem ille: *Et hanc (ordinationem) non pecuniis emere, neq; per rerum aliquarum dationem suscipere, sed puram percipere, & sine mercede, & tanquam à DEO datam. Nam si etiam alia omnia habeat utilia, quæ prius à nobis dicta sunt, pecuniis autem vel rebus videatur episcopatum etiam emisse, sciat se & ab Episcopatu casurum & hoc munus retributurum ordinanti: ut & ille Episcopatum amittat & à clero cadat, & utriq; causa talem præstet retributionem, ut & hic quidem non adipiscatur, quæ sperabat, ille autem etiam, quæ habebat, amittat: veruntamen pecuniis ac rebus datis occasione ordinationis, sanctissimæ assignandis Ecclesiæ, sive Episcopus sit accipiens, & propterea à sacerdotio cadens: sive etiam quilibet alius in clero constitutorum, nam & illi equam imponimus pœnam, ut ab ordine, quem inter sacerdotes habuerit, cadat, & reddat aurum, aut res, quæ ordinationis occasione datæ sunt, injuriam passæ, quantum ad ipsum, Ecclesiæ. Si quis autem extraneorum sit, & non in clero constitutus, qui aurum aut rem aliquam propter patrociniû ordinationis accepit, & maxime si administrationem aliquam gerat, habebit quidem ipse à DEO pœnam & succedent ei de cælo supplicia; veruntamen etiam illud, quod datum est, totum ablatum ab eo, sanctissimæ Ecclesiæ omnibus reddatur modis in duplum. Insuper etiam, si quam administrationem habet, eâ cadat, & perpetuo exilio condemnatur. Illud quoque sciat apertè, qui pecuniis aut rebus aliis emerit præsulatum: quia si prius diaconus aut presbyter sit, deinde per suffragium ad sacerdotium veniat, non solum Episcopatu, sed nec prior ei relinquatur ordo, presbyterii forsitan aut diaconatus. Amittit etenim etiam illud, utpote decentia indignè concupiscens, & omni sacerdotali excludetur ordine &c.* Justinianus præter remotionem ex Clericorum ordine totalem, etiam pecuniæ jacturam fieri voluit

Juit, eamque Ecclesiæ addixit, quæ gravi illâ maculâ affecta fuit, & quidem duplo majorem, si extra clerum istius Ecclesiæ constitutus fuerit, qui pecuniam accepit, additâ simul relegatione perpetuâ.

LIX. Quia verò canon Concilii Chalcedonenfis, ætate non multum præcurrit constitutionem Leoninam, & ferè ἀγχιον ei est, juvabit in occasione & causam impulsivam, quæ ei natales dedit, inquirere. Antoninus scilicet Episcopus Ephesi & diceceseos illius Exarchus impudenter admodum ab ordinandis pecuniam exigebat, secundum valorem annuorum reddituum Ecclesiæ illius, cui ordinandus destinatus erat. Huic malo ut obviam iretur, Johannes Chryostomus Ephesum se contulit, & coactâ ibi Synodo Episcopos sex, qui pecuniam se dedisse negare non poterant, deposuit, qui tamen hoc singulare obtinuerunt, ut pecuniam datam ab heredibus Antonini, qui interim diem suum obierat, repetere liceret, cum aliâs conditio ob turpem causam non detur, si utriusque turpitudine subest, l. 3. ff. de condit. ob turp. caus. l. 5. C. eod. Nec verò juvabat tùm Episcopos, quod pecuniam se secundum consuetudinem dedisse dicerent, aut juxta morem receptum; Mala enim consuetudo non minus quam perniciofa corruptela est abjicienda & vitanda. c. mala, dist. 8. Et hæc quidem corruptio impulit Synodum Chalcedonensem, ut universalis Ecclesiæ autoritate & generali decreto in eam animadverteret, pœnamque depositionis intenteret omnibus, qui talem ordinationum nundinationem fecisse convincerentur. Quia verò paulo post fraudibus & dolis agi cœptum est adversus hanc prohibitionem, non modo Gennadius Patriarcha in Synodo CPnâ, ut supra exposui, sed etiam Leo Imperator hæc suâ constitutione in subsidium venerunt, & pœnas etiam exasperarunt.

LX. Altera pœna, quâ Leo Imperator coercere hoc crimen voluit est infamia. Quæ qualis sit, ex effectibus ejus in jure definitis cognosci potest. Qui enim infamiâ notatur, ab omnibus dignitatibus etiam acquisitis, munere testificandi, postulandi, judicandi repellitur, non tantum durante ejus causa, sed etiam cessante, nec tantum in loco ubi est contracta, verum & alibi, & ubique locorum, cum infamia osibus adhæreat, veluti character quidam, qui hominem sequitur, quocumq; locorum ierit. Olim etiam urbe prohibitos fuisse notant nonnulli ex l. 8. § 9. ff. de excusat. tut. & habitu ab integræ opinionis hominibus distinctos; ex Varrone. Quin & habere aliquem pro infami tanti momenti causam duxerunt veteres, ut inter cognitionum extraordinarium genera judicium de existimatione retulerint, l. 5. ff. de extraord. cognit. Hæc ergò maculâ notati ut βδελύματα reliquis hominibus sunt, qui qualitercunque fidem & bonam famam amplectuntur, nec quisquam erit facilè, qui illorum conversationem expetat.

LXI. Sequitur tandem ut de processu videamus, qualiter qui crimen hoc commisit, convinci debeat. Dicit Imperator, *ad instar publici criminis & lese Majestatis* accusationem proponendam esse. Accusationi dat locum, quæ nihil aliud est, quàm criminis ad judicem delatio atque executio, vindictæ publicæ causâ facta. Et multo quidem gravior est accusatio, quàm actio, quâ privata nostra jura in judicio persequimur. Etenim accusamus nocentes, agimus etiam adversus innocentes, id est, nullius criminis sibi conscios. Actione id quod nostrum est, vel quod nobis abest: accusatione publicam vindictam persequimur. Accusatio inscriptionem olim desiderabat, non desiderabat actio. Propriè igitur accusare & accusatio ad delationes delictorum & causas criminales refertur. Quod & ipsum hoc loco insinuat Imperator, dum ait, ad instar publici criminis accusationem instituendam esse. Publicum autem crimen sive publicum judicium dicitur, de quo lege publicâ cautum est *l. 3. §. fin. ff. de prevar.* cujus præcipua hæc fuit qualitas, quod cuivis ex populo ejus persecutio concessa erat. Quia enim per leges de publicis judiciis latas damnum ipsi universitati & magis directè datum vindicatur, universitas autem, cum non nisi persona mystica & imaginaria sit, deferre ipsa vel accusare non potest, sed nec singulorum adeò interest, ut singuli admitti debeant, quatenus nec in singulos delictum fuit, inde factum, ut accusationem cuivis de universitate specialiter permitti necessum fuerit. Econtrario verò privata crimina dicuntur, quorum accusatio non cuivis ex populo, sed iis competit, ad quos ea res seu injuria pertinet. Et ut maximè in publicis judiciis non promiscuè amplius quivis ex populo ad accusationem admittatur, manent tamen adhuc crimina & judicia publica, dum vel per modum inquisitionis processus hodiè instituitur, vel à procuratore fisci, qui populi sustinet partes, accusatio suscipitur.

LXII. Oppidò autem mirari subit modestiam Imperatoris & verendum ejus νομοθεσίας. Poterat ille jure majestatis, quâ pollebat, constituere, ut crimen hoc inter publica deinceps referretur, & pro judicio publico ejus vindictio haberetur; exemplo Honorii, qui hæresin Manichæorum & Donatistarum inter publica crimina retulit *l. 4. C. de heret. & Man.* Sed noluit tamen ille subitanè hanc sententiam interponere, sed contentus fuit, accusationem fieri ad instar publici criminis. Vocabulum *instar* enim similitudinem & conformitatem quandam denotat. Et voluit adeò Imperator delictum hoc non esse quidem crimen publicum, sed pro tali tantum haberi & judicari. Noverat enim, non omnia judicia, in quibus crimen aliquod vertitur, publica esse, sed ea tantum, quæ ex LL. publicorum judiciorum veniunt. *l. 1. ff. de publ. jud. l. 3. §. 3. ff. de prævaricat.* Ut igitur retineret, quod diu ita observatum fuit, temperare id, quod se-

cum constituerat, maluit, & analogiam tantum aliquam statuere satius putavit. Similitudinem autem istam ad speciem aliquam publicorum iudiciorum referre placuit, & quidem ad crimen læsæ Majestatis, non tamen ulterius, nisi quod accusationem concernit. Si qua igitur, extra eam, circa Majestatem læsam, ut salva præstetur, introducta sunt singularia, non arbitror, in hoc crimine locum invenire, quandoquidem perpetuum hoc manet axioma, leges pœnales strictè esse accipiendas, neq; ultra verba extendendas.

LXIII. Non arbitror, prolixè hic disquirendum esse, de quâ majestate constitutio hæc accipi debeat. Etsi enim inter Doctores invaluerit distinctio majestatis in divinam & humanam; eam tamen ex constitutionibus Imperatorum peti non posse, nec adeò in illis subintelligi debere concludit Antonius Matthæus *de criminib. tit. ad L. Jul. Maj. n. 2.* Nec verò læditur majestas divina in hoc crimine, nisi per indirectum, quatenus quæ Ecclesiæ infertur injuria, in majestatem divinam quodammodo redundat. Potius ergo est, ut dicamus, majestatem humanam ab Imperatore subinui, quæ & ipsa quidem non læditur directò & principaliter, hæctenus tamen læsa dici potest, quatenus Princeps est Defensor Ecclesiæ & custos utriusque tabulæ, suisque legibus, veluti vallo aliquo, Ecclesiam munit, quas propterea qui violat, in muros quasi Ecclesiæ delinquit, & adversus securitatem ejus quid committit, quod ad instar criminis læsæ Majestatis vindicandum videtur.

LXIV. Ne tamen latiùs evagetur ea comparatio, neve iniqui quid statuatur in delinquentes, ipse eam Imperator ad solam, uti dixi, restringit accusationem. Quod igitur in crimine læsæ Majestatis circa accusationem obtinet, id crimini Simonias commune esse voluit Imperator. Quo fit, ut reum hujus criminis accusare possint, qui alioquin ad accusandum non admittuntur, ut famosi, milites, servi & liberti, mulieres *l. 7. § 8. ff. ad L. Jul. Maj.* Filius patrem, *Novell. 115. c. 3. §. 3.* Pater filium, *l. 35. de relig. & sumpt. fun. vasallus Dominum c. un. 2. F. 6.* alumnus altorem, frater fratrem, Uxor maritum & contra: inimicus inimicum *d. l. 35. Novell. 117. c. 8.* Socius socium *c. si quis, in fin. dist. 79.* Laicus Clericum, *c. sanè quisquis 15. q. 3. c. 7. §. de Simon.* Hæc enim omnia, uti ex adductis autoritatibus apparet, in crimine læsæ Majestatis constituta & recepta sunt. Et sic expressis verbis habetur in *c. 7. §. de Simon. Tanta est labes hujus criminis, quod etiam servi adversus dominos & quilibet criminosi admittuntur ad accusationem.*

LXV. Neque tamen captanda sunt verba Imperatoris, ac si deficiente accusatore, & quiescente accusatione, nulla amplius locum habeat vindicta publica. Notum enim est, duplici modo hanc vindictam exerceri, uno, per viam accusationis, altero per viam inquisitionis. Et quamquam

quam accusatio olim frequentissima, & quasi ordinaria vindicandorum criminum ratio, inquisitio autem, ut rarior, ferè pro extraordinario reos peragendi modo habita fuerit; consuetudine tamen invaluit, ut inquisitio penè ubique ordinarius hodiè procedendi modus sit, nec expectari debeat à iudice, donec extiterit aliquis accusator. Vid. Sig. Scaccia *de iudic. lib. 1. c. 85. n. 5. seqq.* Anton. Gomez. *tom. 3. c. 1. n. 49.* P. Heig. *part. 1. q. 39.* Ubique ergò accusatio de delicto est permessa, ibi quoque permessa est inquisitio, quæ in ejus locum succedit, *c. licet Itali* *de Simon.* & fit ad eundem effectum, ne delictum maneat impunitum. Salicet. *ad l. ea quidem C. de accusat. n. 8.* Et propterea firmiter concludendum est, quod in constitutione Leonis non sit exclusâ inquisitio, cum & magistratus hoc sit officium, ut in crimina cum severitate animadvertat. Et quanquam Canonistæ mitius puniri velint delinquentes per viam inquisitionis damnatos, quam si per accusationem peracti fuerint; exceptam tamen volunt Simoniâ, propter quam nolunt admittere differentiam ex processu, per *c. 21. de accusat.* nisi non ordinem quis, sed beneficium Ecclesiasticum datâ pecuniâ consecutus fuerit, *c. 30. de Simon.* Hoc enim speciale dicit esse Antonius Dadinus Alteserra *ad d. cap. 21.* in regularibus, quod mitius puniantur de Simoniâ commissâ pro introitu monasterii, ob consuetudinem, quæ inoleverat, ut vix monachi reciperentur sine precio, & ob multitudinem eorum, qui hoc pacto recepti fuerant. Sed hæc nihil ad nos. Et ipsam illam mitigationis causam ex ratione processus petitam planè ignorat jus civile, neque ejus fundamentum dari aliquod potest sufficienter adstructum.

LXVI. Ut verò ne claudicet constitutio hæc pœnalis, & cum perpetua sit inter dantem & accipientem, itemque inter ordinantem & ordinatum relatio, ne condemnetur unus, alter verò absolvatur aut ab omni pœna exemptus habeatur, utrumque pari pœnâ teneri vult Imperator, ideo scil. quod *par facinus utrumq; coinquinat, & æquat.* Id verò cum grano salis & certâ limitatione est accipiendum. Potest enim inter ordinantem & ordinatum nulla Simoniâ committi, & tamen ordinatio simoniaca esse, aut potius à Simoniaco fieri. Et hinc distinguunt Canonistæ, utrum à Simoniaco quis simoniacè, an à Simoniaco quidem, non tamen simoniacè, an vere à non Simoniaco simoniacè ordinatus fuerit. Rem ita interpretatur & applicat ad præsentem statum Nicolaus II. Papa apud Gratianum *c. statuimus 1. q. 1.* Statuimus decretum de Simoniacis ordinatoribus vel ordinatis: *Et de Simoniacis non simoniacè à Simoniacis. Simoniaci simoniacè ordinati vel ordinatores secundum Ecclesiasticos canones à proprio gradu decidant. Simoniaci quoque simoniacè à non Simoniacis ordinati, similiter ab officio malè accepto removeantur.*

Simoniacos autem non simoniacè à Simoniacis ordinatos, misericorditer per manus impositionem pro temporis necessitate in officio concedimus permanere. Sed hoc intelligendum est de his, qui ordinantur à Simoniacis, quos ignorabant esse Simoniacos, hos facit Simoniacos non reatus criminis, sed ordinatio Simoniaci. Verba ultima videntur esse Gratiani, quæ & aliis literis in quibusdam exemplaribus notari solent.

LXVII. Obscura autem est Pontificis sententia. Res huc recidit, quod alii sint simoniacè ordinati, qui tamen non sunt Simoniaci, puta, quando eis ignorantibus ordinatori pecunia data fuit, scilicet per amicum: quidam autem sint Simoniaci simoniacè ordinati, puta, quando ipsi dederunt pecuniam, ut ordinarentur, vel data fuit eis consentientibus tacitè vel expressè. Et hi simoniacè ordinati sunt, etsi ordinator non sit Simoniacus, quando scilicet pecunia data aut promissa est non ipsi ordinatori, sed ejus amico. Dicitur autem simoniacè ordinari, quando ipse actus ordinationis, qui peragitur, labe Simonix infectus est, ita ut propter ordinationem pecunia data vel promissa sit. Si quis ergo ignoranter per Simoniam à cognato aut amico commissam promovetur, excidet ille quidem à gradu sacerdotii, sed notari propterea non debet infamia, cum nulla omninò ejus culpa interverit; uti nec altero casu ordinatori aliqua imputari potest culpa, qui ignorans amico suo datum aliquid fuisse, ordinationis actum expedivit, qui propterea ne quidem à gradu suo, quem in sacerdotio tenet, movendus est.

LXVIII. Id insuper observo, quia Imperator Simoniacos perpetuè infamix notà insignitos esse voluit, non habere eos potuisse spem deinceps promotionis alicujus, quando quidem infamia talis non solum impedit præfici, sed etiam removeri facit à dignitatibus habitis, *l. 8. C. de decur. lib. X. l. 12. C. de dignit. lib. XII.* neque admittit jus Canonicum, ut infames ad dignitatem Episcopalem promoveantur, per ea quæ tradit Joh. Aloysius Riccius *decif. Cur. Archiep. Neap. 133.* Sequioribus tamen temporibus recessum est ab hoc rigore, & post peractam pœnitentiam restituti fuerunt simoniaci in susceptos ordines. Discimus id ex canone nono Concilii Tolletani XI. anno Christi DCLXXV. celebrati, cujus, etsi prolixior sit, non pigebit hic adscribere verba: *Multa super hoc capitulo Patrum sententia manaverunt; scilicet, ne in appetibilem sancti Spiritus gratiam donis vel muneribus quis existimet comparandam. Sed, quod non sine gravi dolore dicendum est, quanto hæc res frequenti decretorum est præceptione prohibita, tanto nobis fraudibus cognoscitur iterata; dum hi qui tali precio mercari nituntur gratiam sancti Spiritus, aut ordinationis, seu tempora præveniunt munere, aut post acceptum bonorem promissam suis conferunt apparitoribus turpis lucri mercedem. Et ideò ut horum & similium argumentorum deinceps amputetur occasio, hoc sancta Synodus desi-*

definit: ut cum quisq; Pontificale culmen ante Domini altare percepturus accesserit, sacramenti se taxatione adstringat, quod pro conferendâ sibi consecratione honoris, nulli personæ cujuslibet præmi collationem vel jam dedisse vel aliquando ad futurum dare procuret: sicq; aut mundus ab hoc contagio prelationis consecrationem accipiat, aut implicitus huic sceleri, manifestè denotatus coram Ecclesiâ ad honorem, quem mercari voluit, non accedat. Illos autem, quos deinceps post relationem per præmium ordinatos fuisse patuerit, sub definitis pœnitentiæ legibus, ut verè Simoniacos ab Ecclesiâ separandos esse censemus, id est, ut duorum annorum spatio exilio relegati, & digna satisfactionis vel excommunicationis sententiâ coërciti, honoris gradum, quem præmiis emerant, lacrymis conquirere & reparare intendant. Unde si digna eos satisfactio pœnitentiæ commendaverit, peractò pœnitentiæ indictæ tempore, non tantum communioni, sed loco & totiùs ordinis officii, à quibus separati fuerunt, restaurandi sunt.

LXIX. Colligi hinc potest, eum, qui propter Simoniam commissam ex ordine Clericorum prorsus remotus fuerat, post peractam pœnitentiâ restitui potuisse in pristinum suum statum h. e. in Episcopalem dignitatem, & sic per saltum, quod itidem non patiebantur antiqui canones. Nisi dixeris reliquos inferiores ordines gradatim simul restitutos fuisse. Sic enim intelligendum fortè est, quod scribit Fulbertus Episcopus Carnotensis ep. 25. De presbytero vestro ab alio Episcopo per pecuniam ordinato, ex auctoritate sanctorum Canonum tale vobis consilium dono. Primum degradetur. Deinde ab Ecclesiâ separatus duobus annis severâ pœnitentiâ mulctetur, ut honoris gradus, quos precio taxaverat, lacrymis conquirere & reparare contendat. Postea si digne pœnituerit, restauretur. Hec verò, quæ diximus, cum in aliis locis tum satis expressè invenietis in Canone Toletano XI. c. 9. Ceterum rebaptizationes & reordinationes fieri, canones vetant. Propterea depositum non reordinabitis, sed reddetis & suos gradus per instrumenta & per vestimenta, quæ ad ipsos gradus pertinent, ita dicendo: Reddo tibi gradum Ostiarii, & cetera, in nomine Patris & Filii & Spiritus S. Nec minus inde sequi videtur, infamiæ notam eo tempore, quo canon Toletanus conscriptus fuit, prorsus cessasse. Quo jure id factum fuerit, dubitare meritò licet. Quando enim crimen aliquod ipso jure turpitudinem habet annexam, non potest non crimine semel commisso, turpitude ista perpetuo adhærere, quia scilicet legis effectus perpetuus est, quæ crimen infamiâ punire voluit, & infamiâ ipsa irrogat, non revocandam amplius, quemadmodum nec ipsum delictum revocari potest, cum factum non possit reddi infectum. Quare si lex alicui delicto maculam irrogat, pœna à judice etiam cum temporis determinatione expressa nihil immutat, quo minus infamiâ sit perpetua l. 43. § 4. ff. de R. N. l. 15. ff. ad munit. cip. l. 6. C. ex quib. caus. infam. irr. Hocque est, quod dicitur, non posse judicem efficere, quin furti damnatum sequatur infamiâ, l. 63. ff. de furt. Carp. zov.

zov. Prax. Crim. q. 135. n. 60. Quapropter: dum ita severe animadverti, voluit Imperator in crimen Simoniae, ut pro publico crimine habeatur, & perpetua infamia notetur, à Canonistis reddenda erit ratio, qui fieri possit, ut infamiae nota tollatur, & quâ autoritate id factum arbitrentur? Sanè etiam hic locum inveniet, quod Divus Severus Dionysio Diogeni rescripsit: *Atrocis injuriae (Simoniae) damnatus in ordine decurionum (Episcoporum) esse non potest; nec prodesse tibi debet error praesidium, aut ejus, qui de re aliquid pronuntiavit, aut eorum qui contra formam juris mansisse te in ordine decurionum (Episcoporum) putaverunt, l. 40. ff. de injur.*

LXX. Illa verò canonis Toletani valde laudanda est dispositio, quâ Sacramento adstrictos voluit noviter electos Episcopos, se ab omni Simoniae vitio liberos esse, sive ut verba habent, quod pro conferenda sibi consecratione honoris, nulli personae cujuslibet praemii collationem vel jam dedisse, vel aliquando ad futurum dare procuret. Planè ad imitationem constitutionis Theodosianae in l. ult. C. ad L. Jul. repetund. in quâ simile quid de muneribus & officiis civilibus constitutum legitur. Eam, quia paraphrasin quandam ad canonem Toletanum suggerere potest, integram adscribam. Sancimus, ejusmodi viros ad provincias regendas accedere, qui ad honoris insignia non ambitione vel precio, sed probata vita & amplitudinis tuae solent testimonio promoveri: ita sanè, ut quibus hi honores per sedis tuae, vel per nostram fuerint electionem commissi, jurati inter gesta depromant, se pro administrationibus sortiendis neque dedisse quicquam, neque daturus unquam postmodum fore sive per se, sive per interpositam personam in fraudem legis, sacramentiq;: aut venditionis donationisve titulo, aut alio velamento cujuscumq; contractus, Sob hoc, exceptis solis salariis, nihil penitus tam in administratione positos, quam post depositum officium pro aliquo praestito beneficio tempore administrationis, quam gratuitò meruerunt, accepturos. Et licet neminem divini timoris contemnendo jusjurandum arbitrari immemorem, ut salutis propriae ullum commodum anteponat, tamen ut ad salutis timorem etiam necessitas periculi subjungatur: si quis ausus fuerit praebita Sacramenta negligere, non modo adversus accipientem, sed etiam adversus dantem accusandi cunctis tanquam crimen publicum concedimus facultatem: quadrupli poena eo, qui convictus fuerit, modis omnibus feriendo. Et sic etiam in Ecclesia Carnotensi sequentibus temporibus his verbis conceptum fuit juramentum, quod refert, & adhuc fieri testatur Joh. Bapt. Souchetus ad Ivonis Carnotens. epist. 133. Ego N. canonizandus in Ecclesia Carnotensi juro super istas sanctas reliquias, quod pro ista praebenda, cujus investituram expecto, non dedi, nec promisi, nec alius pro me dedit aut promisit me sciente aurum, vel argentum, vel pecuniam aliquam vel aliud, quod per pecuniam aliquam debeat aut valeat comparari, & si promissum fuerit, per me non solvetur &c.

LXXI. Dum ita quasi certarunt inter se circa disciplinam conservandam Respublica Ecclesiastica & civilis, præter communia utriusque, duæ hæc præcipuè argumenta urgere poterat Ecclesia, quoniam DEI donum vendi non potest, nec debet; deinde, quoniam, quod gratis acceptum est, gratis est dandum. Utrumque id uno verbo complexus est canon Chalcedonensis supra allegatus, dum ἀπαρὸν χάρις vocat, h. e. gratuitam, inestimabilem, quæ vendi non potest, uti Dionysius Exiguus vertit, non venalem & talem gratiam, quæ planè non est in commercio, & quæ gratis debet dari. Utrumque etiam urget Gennadius in decreto suo Constantinopolitano, dum ait: *Cum Dominus noster & DEUS Servator Jesus Christus suis discipulis Evangelii prædicationem credidisset, eosque per universum terrarum orbem inter homines ad dicendum misisset, apertè jussit, ut quod gratis ab eo accepissent, eis quoque gratis darent, non aurum vel argentum, vel ullas alias omninò materiales & terrenas facultates pro eis acquirentes. Cælestia enim & spiritualia donanulla est cum terrenis & temporalibus commutandi ratio. -- -- A me, inquit, accepistis dignitatem sacerdotii, si mihi pro ipso parvum quid vel magnum solvistis, & hoc à me venditum est, vos quoque ipsum alitis vendite; sin autem gratis accepistis, vos quoque gratis date. -- -- Væ illis revera, qui DEI donum acquirere, vel illud pro pecuniis dare in animum induxerunt &c.* Uti hoc decretum legitur in jure Græco-Romano lib. 3. Et hæc eadem argumenta suæ etiam constitutioni inferuit Leo Imp. dum DEUM autorem nominat promotionis ad Episcopatum, cui certè nihil dari debet, qui gratis eam dignitatem largitur, & à quo gratuita planè accipitur gratia, dum porrò puras hominum mentes exigit, dumque sanctitatem incorruptam allegat, quæ sanè incorrupta dici nequit, si vicissim non gratis detur, quod ex eâ proficiscitur.

LXXII. Quod si quis gravitatem muneris Episcopalis, & pericula, quibus illud perpetuò expositum est, tum & infirmitatem humanam, quæ ipse affectus est, attentius considerare secum velit, vix erit, ut vitam privatam agere non malit, quàm in throno Ecclesiæ consistere. Præclare Augustinus in epist. 148. ad Valerium presbyterum: *Nihil in hac vitâ & hoc maximè tempore facilius, latius, hominibusque acceptabilius, Episcopi, presbyteri, Diaconi officio, si perfunctorie & adulatorie res agatur; sed nihil apud DEUM miserius, tristius, damnabilius; nihil item difficilius, laboriosius, periculosius, sed apud DEUM nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet. Quis autem modus sit, nec à pueritiâ, nec ab adolescentiâ didici, quoque tempore discere cœperam, vis mihi facta est, merito peccatorum meorum. -- -- Sed multo amplius quàm putabam expertus sum, non quia novos fluctus tempestatemve vidi, quam antea non noveram, legeram, audieram, cogitaveram; sed ad eas evitandas aut perferendas solentiam & vires meas omninò non noveram & alicujus momenti arbitrabar: Dominus autem irrisit me, & rebus ipsis ostendere voluit*

me ipsum mihi &c. Nec male proinde scripsit Chrysostomus *hom. 3. in acta*, esse difficilius Episcopum, quam Regem agere.

LXXIII. Nec mirari adeo poterit quisquam, quod olim, cum sanctior adhuc Ecclesia existeret, munus illud deprecari fuerint, nec nisi coacti susceperint Viri summi & tum pietate, tum eruditione eminentissimi. Nos ex multis paucos, eosque insigniores referemus, tantum ut ostendamus, non defuisse in Christiana Ecclesia, qui, ut vult constitutio nostra, cum ad sacerdotium vocati essent, quaesiti fuerunt cogendi, rogati recesserunt, invitati effugerunt, & omnino inviti ordinationem susceperunt. Augustinum audivimus modo scribentem, vim sibi factam esse. Pleniùs id exponit in *eius vita* Possidius. Presbyteratus nempe vacabat in Ecclesia Hipponensi. Valerius publicè id proposuerat, loci scilicet illius Episcopus: Augustinus in populo securus & ignarus, quid futurum esset, adstabat, Eum ergo, sicut Possidius scribit, tenuerunt, & ut in talibus consuetum est, Episcopo ordinandum intulerunt, omnibus id uno consensu & desiderio fieri perficique petentibus, magnoque studio & clamore flagitantibus, ubertim eo fente. Eodem Augustino vivente maximus Hippone tumultus excitatus fuit propter Pinianum, qui à populo, ut in presbyterium cooptari se pateretur, multis precibus flagitatus ægrè evasit, uti ipse exponit Augustinus in *epist. 225.* quæ est ad Albinam Piniani matrem. Nec defuerunt eo tempore alii, qui à populo, quamvis reuertes, ad sacerdotium rapti, & ordinem, quem maxime averfabantur suscipere coacti fuerunt. Multi, ait idem Augustinus *epist. 204.* ut Episcopatum suscipiant, tenentur invitati, perducuntur, includuntur, custo diuntur, patiuntur tanta quæ nolunt, donec eis adsit voluntas suscipiendi operis boni.

LXXIV. De Ephraim Syro referunt (Diaconus is fuit in Ecclesia Edeffenâ adulto jam seculo IV.) quod ad declinandum Episcopatum, qui ei destinatus fuerat, insanum se & amentem simulaverit, donec alius ordinatus esset. Hæc enim de eo sunt verba Sozomeni *lib. 3. hist. Eccles. c. 16.* Qualiter verò inani gloriâ superior fuerit, hinc intelligi potest. Decretum, quo electus fuerat Episcopus, quidam ad eum attulerant, ac simul eum comprehendere sonabantur, tanquam ad ordinationem ducturi. Id cum præsensisset, statim in forum cucurrit, ac indecorè incedens, & vestem trahens, & in publico comedens se pro insano spectandum exhibuit. Ubi verò, qui illum comprehensuri venerant, hominem mente captum esse arbitrati, appetere eum ulterius ac persequi desiterunt, ille opportunitatem nactus aufugit, & eo usque delituit, donec alius ordinatus fuisset. Hic igitur Ephraim verè fuit quaesitus cogendus, sed ne cogere-tur, dum insanum se simulat, nec simulandi tamen artem calleret, etiam recessit rogatus, & invitatus effugit, latebras tantisper quaerens, donec alius aliquis suffectus fuisset.

LXXV. Quântâ cum animi repugnantia & quam invitus ad presbyteratum promotus fuerit Paulinianus, Hieronymi frater, ipse exponit, qui eum ordinavit, Epiphanius *epist. 60. ap. Hieron.* Quum celebraretur, inquit, collecta in Ecclesia villa, que est juxta monasterium nostrum, ignorantem eum & nullam penitus habentem suspicionem per multos diaconos apprehendi jussimus, & teneri os ejus, ne fortè liberari se cupiens, adjuraret nos per nomen Christi: & primum diaconum ordinavimus, proponentes ei timorem DEI, & compellentes, ut ministraret. Valde quippe obnitebatur, indignum se esse contestans. Vix ergò compulimus eum, & persuadere potuimus testimoniis Scripturarum & propositione mandatorum DEI. Et cum ministraret in sanctis sacrificiis, rursus eum, ingenti difficultate tento ore ejus, ordinavimus presbyterum: & iisdem verbis, quibus antea suaseramus, impulimus, ut sederet in ordine presbyterii. Invitus scilicet ordinatus fuit, non potuit indignus haberi Sacerdotio, quippe quos ita descripsit Imperator, ut supra vidimus. Hic fuit ille Paulinianus, cujus ordinationem, dum in causâ fidei respondere non posset, impugnaverat Johannes Episcopus Hierosolymitanus, ex eo, quod penè puer presbyter constitutus fuisset; sed eam calumniam masculè propulavit Hieronymus *epist. 61. & 62.*

LXXVI. De Ammonio Monacho nota est Sozomeni *lib. 6. c. 30.* relatio, quâ ratione per amputationem auris & proprii corporis læsionem promotionem ad Episcopatum evita verit. Digna sunt verba, quæ adscribantur: Cum aliquando cupiendus esset, ut Episcopus ordinaretur, nec rogando persuadere potuisset iis, qui ad ipsum capiendum venerant, ut abirent, abscisâ sibi auriculâ: abite, inquit. Post hac enim ne quidem si vellem, sacerdotalis lex me ordinari sinit. Integri enim corporis Sacerdotem constitui oportet. Illi digressi, posteaquam intellexerunt, Judæis quidem hæc observanda esse, Ecclesiam verò de corpore non curare, dummodo Sacerdos integer sit moribus, denuò redierunt, eum comprehensuri. Tum ille juravit, se linguam quoque sibi præcisurum, si vim facere tentassent. Quibus illi minis perterriti, abcesserunt. Hinc porro factum est, ut Ammonius iste Parotes, id est, auriculâ mutilus vocaretur. Similia de eo refert Socrates *lib. 4. c. 23.* Petrus Blesensis *epist. 23.* qui haud frustra narrationi præmittit: Quis hodie à Pontificali onere se excusat? quis hodie allegat insufficientiam suam? quis hodie invitus trahitur aut reclamatur? ubi hodie similis Ammonio invenitur &c.

LXXVII. Ne prolixior sim in cogerendis exemplis, quandoquidem id jam diu plenâ manu præstitit Claudius Espencæus Theologus Parisiensis *digress. lib. 3. cap. 4. 5. 6.* unicum adhuc addere lubet, idque maximè notabile, quod seculo IV. præbuit Ambrosius Episcopus Mediolanensis. Decesserat Auxentius Ecclesiæ illius Antistes, qui unicus in Italiâ adhuc labe Arianâ infectus fuerat, & deliberabatur autoritate Valentini Imperatoris

toris de novo Episcopo suffiando. Cumque in partes scissus esset populus Mediolanensis, nec satis convenire inter se cives possent, præter omnium expectationem tandem electus est Ambrosius, qui tum temporis illi provincie præfectus erat. Rem totam, ut se habuit, describit Paulinus Presbyter in *vitâ ejusd.* cujus ipsius præstat audire verba. *Post hæc, inquit, Consularitatis suscepit (Ambrosius) insignia, ut regeret Liguriam Æmiliamq; provincias, venitq; Mediolanum. Per idem tempus mortuo Auxentio Ariana perfidia Episcopo (qui Dionysio beatæ memoriæ confessore ad exilium destinato, incubabat Ecclesiæ) cum populus ad seditionem surgeret in petendo Episcopo, essetq; illi cura sedandæ seditionis, ne populus civitatis in periculum sui verteretur, perrexit ad Ecclesiam. Ibiq; cum alloqueretur plebem, subito vox fertur infantis in populo sonuisse, Ambrosium Episcopum. Ad cujus vocis sonum totius populi ora conversa sunt, acclamantis Ambrosium Episcopum: ita ut qui antea turbulentissimè dissidebant, quia & Ariani sibi & Catholici sibi Episcopum cupiebant, superatis alterutris, ordinari repente hunc unum mirabili & incredibilem concordiam consenserunt. Quo ille cognito egressus Ecclesiam tribunal sibi parari fecit, quippe mox futurus Episcopus altiora conscendit. Tunc contra consuetudinem suam tormenta jussit personis adhiberi. Quod cum faceret, populus nihilominus acclamabat: peccatum tuum super nos. -- -- Tunc ille turbatus, revertens domum philosophiam profiteri voluit. -- Quod ubi ne faceret, revocatus est, publicas mulieres publice ab se ingredi fecit, ad hoc tantum, ut visis his populi intentio revocaretur. At verò populus magis magisque clamabat: Peccatum tuum super nos. At ille, cum videret, nihil intentionem suam posse proficere, fugam paravit, egressusq; noctis medio civitatem, cum Ticinum se pergere putaret, manè ad portam civitatis Mediolanensis, quæ Romana dicitur, inveniitur. Qui inventus, cum custodiretur à populo, missa relatio est ad clementissimum Imperatorem Valentinianum. -- -- Pendente itaque relatione iterum fugam paravit, atque in possessione cujusdam Leontii clarissimi Viri aliquandiu delituit. Sed ubi relationi responsum est, ab eodem Leontio proditur &c. Hanc Paulini relationem paraphrasi quâdam auctiorem fecit Cardinalis Baronius ad ann. CCCLXXIV. num. 4. seqq. Et est sanè ea genuinum exemplum legitimè promoti Episcopi, qualem eum vult Constitutio Leonina. Plura nunc non addam, ne nimium excrecat nostra hæc commentatiuncula.*

LXXVIII. Fuerunt insuper, qui, ut Episcopatum declinarent, criminibus & flagitiis se inquinatos dixerunt, ingenioso hoc mendacio famam suam conspurcantes. Quos quidem, etsi falsa essent, quæ ita in vulgus de se sparsissent, ipsi, ad Episcopatum evehi noluit Concilium Valentinum l. c. 4. *Nec illud, fratres, scribere alienum ab Ecclesiæ utilitate censuimus, ut sciretis, quicumq; se sub ordinatione vel diaconatus, vel presbyterii, vel Episcopatus mortali crimine dixerint esse pollutos, à supradictis ordinationibus submovendos,*

reos

reos scil. vel veri confessione, vel mendacio falsitatis. Neq; enim absolvi in his potest, quod dictum in alios puniretur &c. Canoni huic conformis est epistola Synodica ejusdem Concilii ad clerum & plebem Ecclesiæ Forojulienfis: Et licet non ignoraremus, multos verecundia & nonnullos suscipiendi Sacerdotii metu trepidos, quæ utique signa sunt sanctitatis, falsâ in se rejiciendi honoris causa dixisse: tamen, quia omnium ferè ad ea, quæ sunt pejora, proclive judicium est, & materies disputationum ex obtreccatione sacerdotum DEI quæritur: sedit in Synodo, ut quisquis de se vel vera vel falsa dixisset, fides ei, quam suomet testimonio confirmaret, haberetur.

LXXIX. Dispicimus nunc, quid coactioni tali, qualem exigit Imperator, obverti communiter soleat. Et quidem vulgatum ferè hodiè est axioma, ad ministerium Ecclesiasticum neminem esse cogendum. Neque id quidem suo caret fundamento, quandoquidem Spiritus S. spontaneum exigit servitium. *Psalm. CX, 3.* & in specie à presbyteris requiritur, ut faciant officium *μη ἀναγκασῶς, ἀλλ' ἐκείως*, non coactè sed libenter. *1. Petri V, 2.* Quò & referunt, quod dicitur *Proverb. XI, 26.* Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis: benedictio autem super caput vendentium. Ex quo conficiunt, eum, qui ad Episcopatum idoneus est, si se ab eo statu spiritualia nimirum frumenta dispenfandi subtrahat, illa abscondere, sibi que maledictionem arcessere. Unde & Augustinus: Qui electus ab Ecclesiâ ministerium evangelizandi & baptizandi renuerit, ab Ecclesiâ ipsâ dignè meritoq; contemnitur, apud Gratianum, *c. olim 8. q. 1.* Et Simplicius Papa ad Johannem Archiepiscopum Ravennatensem: Denunciamus autem, quod si post hoc tale aliquid præsumpseris, & aliquem talem seu Episcopum, vel presbyterum vel diaconum invitum facere posse credideris, ordinationes tibi Ravennatis Ecclesiæ vel *Æmiliensis* noveris auferendas: apud eundem Gratianum *c. ubi, dist. 74.*

LXXX. Sed enim utrumque esse solet in vitio, & si nimium quis appetat Episcopatum, seque ingerat, & si oblatum recuset præfractè, nec se vinci precibus eligentium patiatur. Pessimè ut plurimum cedere solet utrumque. Illo enim casu abusus, hoc verò non usus officii metuendus est. Quippe si quis coactè rem agit, plerumque agit, non ut debet. Qui verò cum temeritate & audaciâ quâdam rem aggreditur, insolentiùs agit & perversè. Per coactionem autem non simpliciter omnem intelligo, sed talem, quæ fit vi extrinsecus adhibitâ, quanquam etiam hanc aliquando, si Ecclesiæ salus obtineri aliter nequeat, non necessariam tantùm existimem, sed optimè etiam cessasse, superiora, quæ tamen extraordinaria ferè sunt, doceant exempla. Cæterò quin sicuti τὸ ἐκείως suos habet gradus, ita & coactio explicanda est. Invitus est, qui cum possit, vel simpliciter reluctatur, vel ob certas & probabiles causas prætextu indignitatis suæ & difficultatis ad sensum suspendit. Qui simpliciter reluctatur, ex contemptu ministerii, aut ex pertinaci

inobediētiā, indignus est tam sancto officio & potius rejici, quam cogi debet; Qui verò ob certas quamvis insufficientes causas tergiversatur, ille offensā illarum futilitate convincendus, persuasionibus ac increpationibus, si opus fuerit, cogendus est. Sed hæc coactio non est herilis aut violenta, adeoque nec propriè dicta. Itaque cum invitum ordinari vult Constitutio Leonina, & quæri cogendum, non hoc præcisè exigit, ut obtorto collo quis rapiatur ad altare & in Episcopum ordinetur, sed per contrarium demonstrat, non esse ambitiosius quærendum Episcopatum, nec sitienter & cum flagranti quâdam animi cupiditate appetendum. Invitus enim hic dicitur, qui mallet non ordinari, qui cum aliquâ animi molestiâ ad altare ducitur, qui deprecatus istud officium non auditur, qui ægrè persuadetur, ut munus delatum suscipiat. Hi tales enim plerumque suo optimè defunguntur officio, & quod necessarium ab initio fuit apud eos, deinceps resolvitur in voluntarium.

LXXXI. Benè Thomas Aquinas *in 2. 2. q. 185. a. 2.* dum objectionem ex *Proverb. XI.* petitam considerat, respondet, dispensationem spiritualium non cujusvis arbitrio faciendam, sed DEI primùm dispositione, deinde prælatorum, qui DEI ministri, Christianique ministrorum dispensatores sunt. *Hic ergò frumenta non abscondit, qui ab aliorum gubernatione vacat, si ei nec ex officio competit, nec à superiori injungitur: sed is, cui id alterutro modo incumbit, & recipere pertinaciter renuit. In Episcopatus itaq; assumptione duo consideranda: prius, quid hominum facere deceat juxta propriam voluntatem: posterius, quid juxta alienam. Ex illa convenit homini propriæ salutis insistere, ex hæc, quod & alterius salutis incumbat, id verò ex dispositione alterius potestatem habentis competit. Ad inordinatam voluntatem pertinet, ut proprio motu ad præfecturas & officia efferrî, ita contra majorum injunctionem aliorum gubernationem omninò & ut sic dicam finaliter recusare: quia id repugnat tum proximorum charitati, quorum utilitati se pro loco & tempore exponere, tum etiam humilitati, quâ superiorum mandato se subicere quisq; debet &c.* Et in hunc modum rō invitum etiam explicare solet glossa, cujus interpretationes sparsim inventus congescit Guilielmus Redoanus *de Simoniâ part. 2. cap. 7.*

LXXXII. Ut ad contrariam Simoniacæ pravitatis descriptionem redeamus, plurima comminisci solent, quibus excusatum reddi debeat istud crimen. Et videtur Antonius Episcopus Ephesinus, propter cujus avaritiam canonem secundum Concilii Chalcedonenfis compositum fuisse dixi supra, subtiliter admodum excogitasse, quod titulum facinoris speciosum præ se ferre posset. Venundabat enim ille ordinationes Episcoporum secundum valorem annuum redditum Ecclesiæ, sive pro modo redditum, ut ait Palladius *in vit. Chrysostomi*, & sic non ordinationes, nec electiones, sed redditus ipsos & jus percipiendi eosdem materiam faciebat suæ nundinationis

nis. At verò reditus isti nemini competere poterant, nisi qui per ordinationem jus percipiendi obtinuisset, neque Ecclesiæ tradebantur, nisi per ordinationem; neque etiam electio antecedebat, nisi ad ordinem postea consequendum. Atque idcirco omnia comprehendebantur damnatione illâ, quæ gratiam commercio exponebat. Licet igitur ad officium Ecclesiasticum pertineat jus percipiendi reditus illi officio destinatos, idque jus secundum se & in abstracto consideratum pretio æstimabile sit; istud tamen ita illi conjunctum & connexum est, ut non nisi ob illud seu propter illud alicui competere possit. Dantur enim reditus illi tanquam debitum stipendium propter officium sive ministerium spirituale. Consequenter si alicui vendatur jus percipiendi istos reditus, venditur etiam illi jus spirituale exercendi officium: cum sine eo stipendium officii Ecclesiastici neque esse neque intelligi possit. Optimè in hanc rem Paschalis Papa apud Gratianum c. si quis 1. q. 3. Si quis objecerit, non consecrationes emi, sed res, quæ ex consecratione proveniunt: penitus despere probatur. Nam cum corporalis Ecclesia, aut Episcopus, aut Abbas, aut tale uliquid sine rebus corporalibus in nullo proficiat, sicut nec anima sine corpore corporaliter vivit: quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit. Nullus igitur emas præbendam vel Ecclesiam, vel aliquod ecclesiasticum, nec pastellum nec pastum antea, nec postea pro hujusmodi solvat.

LXXXIII. Qui ab Antonino Episcopo Ephesinò pecuniâ datâ ordinati fuerant, illi se tuebantur consuetudine, & juxta morem receptum pecunias à se datas allegabant. Planè, ut sequentibus temporibus invaluit, ut cum excusari nullo modo crimen hoc posset, & iteratis constitutionibus subinde reprimeretur, perpetuò ad consuetudinem inveteratam recurretur. Improbatur fuerat Ivoni Episcopo Carnotensi, quod in Ecclesiâ suâ conniveret ad ejusmodi ordinationum commercia, nec radicatus evelleret crimen tam detestandum. Excusat se Ivo, & quantum ei rei impenderit studium, exponit. Sed mox addit: *Si qua adhuc sunt, quæ pro consuetudine antiquâ publicè exigant Decanus, & Cantor, & alii ministri ab his qui Canonici sunt, me contradicente & persequente, Romanæ Ecclesiæ consuetudine se defendunt, in quâ dicunt cubicularios & ministros sacri palatii multa exigere à consecratis Episcopis vel Abbatibus, quæ oblationis vel benedictionis nomine palliantur, cum nec calamus nec charta gratis ibi, ut ajunt, habeatur. Et hoc quasi lapide conterunt frontem meam, cum non habeam, quid respondeam &c.* Scripsit hæc Ivo in epist. 133. ad Richardum Legatum Ecclesiæ Romanæ, ut quasi retorqueret, & in Ecclesiam Romanam conjiceret, quod sibi & suæ imputabatur Ecclesiæ.

LXXXIV. Sanè multa tribuuntur in actionibus humanis consuetudini, quæ aliquando in voluntatem hominum aliquod sibi vindicat imperium.

perium. Et tolerabilia hinc dicit Jctus, quæ vetus consuetudo comprobatur, l. 13. in fin. ff. de pollicitat. Et proinde, qui consuetudinem civitatissecutus peccat, non dolo id facere videtur, sed quod putet jure fieri. Veruntamen si mores, quos sequimur, juri divino, aut rectæ rationi repugnant, nullum ex eis peti potest præfidium. Mala enim consuetudo non minus, quam pernicioſa corruptela abjicienda & vitanda est: quæ nisi citius radicitus evellatur, in privilegiorum jus ab impiis assumitur, & incipiunt prævaricationes & variæ præſumptiones celerrimè non compressæ pro legibus venerari, & privilegiorum more perpetuo celebrari, cap. 4. dist. 8. Nec verò vincere legem talis consuetudo, neque excusari ullâ ratione potest, sed tanto diutius infelicem animam affligit, atque Ecclesiam ut & Remp. lædit, quanto majore tempore toleratur. Dd. ad c. fin. §. de consuetud. Atque hinc damnatur talis consuetudo in articulo X. instructionum, quas patriarcha tempore ordinationis suæ dabat metropolitanus, in Jure Græcò-Rom. lib. 6. Quapropter hæc (Simoniam) omninò exſcindenda venit, ac ne consuetudinibus quidem (πῶς λεγομένης συνηθείας) quas vocant, aditus & fenestra patefacienda est. Etenim hæc quæ dicuntur consuetudines, uti cum avaritiæ morbo irrepperunt: ita non minus quam hæc, siquidem non etiam magis ad condemnationem pontifices, qui harum participes facti deprehenduntur pertrahunt, quandoquidem sub honestâ larvâ Simonis hæresis exercetur.

LXXXV. Alium insuper colorem, quo facta sua incrustare solent Simoniaci, commemorat, & dergit Nicolaus de Clemangis de præsul. Simoniac. his verbis: Sed audiamus, quam pulchro pallio suum crimen obumbrant. Non, inquit, ordinem vendimus, nec pro ordine ista dantur, sed pro Literâ pro Sigillo, pro Notario. Solet plerumq; mentiri iniquitas sibi & declinare cor suum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis. Finguntur profectò ista, non vero dicuntur. Nam & sæpè visi sunt, qui ut scelus Simoniacum isto mendoso velamine obtectum effugerent, literas habere volebant, & tamen pecuniam dare alioqui non ordinandi cogebantur. Imò verò ne ordinati solvere recusent, non antea eorum nomina in chartâ ordinandorum inscribuntur, quam postulat an à se summam tradiderint, quæ in cujus cedat emolumentum, prælatine an sui scribæ, testis est DEUS, testis etiam potest esse scriba ipse. Sed esto in notarii cederet commodum, quâ ratione aut equitate sit, ut Episcopus suo notario de alienâ satisfaciat pecuniâ inter tantam multitudinem effœminatæ familiæ suis sumtibus pasta. Unum congruenter potest habere notarium sibi in rebus honestis & spiritalibus, & ad Pontificalem maximè dignitatem pertinentibus servientem, cui sicut ceteræ familiæ, de propriis reddat mercedem facultatibus, ne ille cum gravissimâ ipsius Episcopi infamiâ talibus cogatur angariis illos, qui ordinandi sunt, opprimere. Sed quid opus est de sigillo, de literâ, de notario plura loqui, cum in sanctis sit expresse cautum

cautum canonibus, ne aliquid etiam pro calamo liceat sumere, quo uno verbo hæc omnia sollicita vigilantia excluduntur &c.

LXXXVI. Priscâ ac nimis durâ severitate utitur Clemangius, & omninò ex mente Leonis Imperatoris, qui que tùm temporis Ecclesiam Constantinopolitanam gubernavit, patriarchæ Gennadii. At enim, quantæ interea temporis (millenarius is prope est inter Leonem & Clemangium) exortæ fuerint circa disciplinam Ecclesiasticam mutationes, prolixum hic nimis esset singulatim exponere. Vix septuaginta à promulgatione Constitutionis Leoninæ excesserant anni, cum ita invaluit consuetudo in contrarium, ut evellere eam & abrogare desperaret Justinianus Imperator, sed circumscribere & certis limitibus coercere satius duceret. Nec verò deerat illis, qui consuetudinem illam continuabant, prætextus, & honesti nominis species. Quod enim Episcopis, qui in ordinatione præfentes erant, dabatur, enthronasticum sive inthronisticum dicebatur propter thronum scil. sive cathedram adeptam, aut, uti hodiè vocari solet, propter installationem. Julianus antecessor Constantinopolitanus reddidit per cathedraticum. Sed cathedraticum communiter dicitur illud, quod Episcopo pro honore cathedræ solvitur in signum subjectionis, quodque in duobus solidis consistere voluit Concilium Bracarense II. cap. 2. & Toletanum VIII, c. 4. Quod verò Clericis & Notariis dabatur, qui in eâ ordinatione ministrabant, *συνήθεια* vel consuetudo in specie dicebatur. Quales consuetudines, quod ex charitate proficiscerentur, obligationem inducere, communiter statuunt Canonistæ. Vid. Joh. Papon. lib. 1. tit. 12. arest. 1.

LXXXV.I. Operæ precium erit ipsum nunc audire Justinianum, ut consuetudini & præstationibus illis modum præscripserit, *novell. 123. cap. 3.* Pro consuetudinibus autem, inquit, *illa sola permittimus præberi ab ordinatis Episcopis, quæ subsequenter præfenti legi inserta sunt. Jubemus igitur beatissimos Archiepiscopos & Patriarchas, hoc est, Senioris Romæ & Constantinopoleos, & Alexandriæ, & Theopoleos, & Hierosolymorum, si quidem consuetudo habet Episcopis & Clericis in eorum ordinatione non minus quam viginti auri libras dari, ipsa solummodo præberi, quæ consuetudo recognoscit. plus autem ab hac quantitate nihil supra viginti auri libras præberi. Metropolitæ autem à propria Synodo, aut à beatissimis Patriarchis ordinatos, & alios omnes Episcopos, qui aut à Patriarchis, aut à Metropolitanis ordinantur, dare pro inthronisticis quidem solidos centum: Notariis autem ordinatis, & aliis ministrantibus ei & solemniter accipientibus solidos trecentos. Si verò Ecclesiæ reditus minus quidem quam triginta auri libras per annum reddant, non minus autem quam decem: dari pro inthronisticis solidos centum; aliis autem omnibus, qui ex more capiunt solidos 200. Si verò minus quidem quam decem, non minus autem quinq; auri libras Ecclesiæ*

H b b

redi-

reditus esse contigerit, pro inthronificis quidem dari solidos quinquaginta, omnibus autem aliis ex consuetudine percipientibus, solidos ducentos. Si autem minus quam quinq. non minus autem duas auri libras Ecclesia reditus habeat, pro inthronificis solidos decem & octo: omnibus autem aliis ex consuetudine percipientibus solidos 24. Si autem minus tres, non autem quam duas auri libras quantitas redituum Ecclesie comperiat, dare pro inthronificis quidem solidos duodecim, pro omni vero alia consuetudine solidos sex. Episcopum enim Ecclesie minus duas auri libras reditus habentem, neque pro inthronificis neque pro alia qualibet consuetudine dare aliquid permittimus. Hæc autem quæ præberi disposuimus, primus presbyter ordinantis Episcopi & Archidiaconus suscipientes, ex consuetudine percipientibus dividant hæc. Igitur jubemus hæc omnibus modis observari: ut non ex talibus occasionebus Ecclesie debitis prægraventur, & sacerdotia venalia fiant. Si quis autem ultra quantitatem à nobis definitam pro inthronificis aut consuetudinibus quolibet modo præsumat accipere: jubemus quicquid plus acceperit, triplum ex rebus ejus vindicari Ecclesie dantis.

LXXXVIII. Non introduxit Justinianus has præstationes, sed introductas represit, & ad certum modum reduxit. Modus constitit in eo, quod, si Patriarcha aliquis ordinari debuit, præstationes istæ excedere non deberent libras auri viginti, hoc est, 1440. aureos; si Episcopus, quod non deberent excedere solidos trecentos. Et modus ille constitutus fuit ad modum & rationem redituum cujusque Episcopatus. Quæ proportio non multum abit, imò verò planè convenit cum eâ, quam observari voluit Antoninus Episcopus Ephesinus, sed cujus facta, uti supra dixi, approbare noluit Concilium Chalcedonense. Nec approbasset fortè Justinianus, nisi consuetudini isti eradicandæ imparem se sensisset. Non iniqua tamen hæc videri poterat Justiniani constitutio, propterea, quod ex pluribus diffitis locis convenire oporteret Episcopos, si qua ordinatio facienda esset, à quibus, ut suis sumptibus negocium hoc aggredierentur, postulari haud poterat, præsertim cum aliquot sæpè dies commorandum esset, antequam plenè expedirentur omnia. Reliquis verò Clericis & Notariis, quos præsentibus esse oportebat, non iniquum videbatur, si aliquid offerretur honorarium, idque intra certum modum coerceretur. Eaque propter noluit Imperator, ut ordinatus præstationes istas distribueret ipse, sed ut eos daret primo presbytero & Archidiacono, qui deinceps ex consuetudine percipientibus dividerent, ne scil. ultra quantitatem definitam daretur aliquid aut acciperetur, neve Ecclesie debitis prægravarentur & sacerdotia venalia fierent.

LXXXIX. Ut præterea, quæ hæc permisit Justinianus, præstaretur quid amplius, severè prohibuit, non in hoc tantum capite, sed etiam cap. 16. ubi addidit, præstationes istas ordinantium ministris fieri solitas, excedere non

non debere emolumenta, sive ut Haloander vertit, diaria unius anni. Sed quia usu invaluerat, ut Episcopus noviter ordinatus etiam suæ propriæ Ecclesiæ, ad quam destinatus fuerat, ministris aliquid daret pro insinuatione, h. e. pro inscriptione in matriculâ illius Ecclesiæ, quod emphanisticon dicebatur, noluit Justinianus id tolerare, sed modis omnibus prohibuit: *In sanctâ, inquit, Ecclesiâ, in quâ constituitur sacrum complere ministerium, nulla penitus propriis Clericis dare pro suâ insinuatione: nec ob hanc causam propriis emolumentis, aut aliis portionibus hunc privari scil. permittimus.* Et quamquam propter emphanisticon istiusmodi aliam specialem legem ediderit in *novell. 56.* excepit tamen ibi sanctissimam majorem Ecclesiam Constantinopolitanam, in quâ consuetudinem istam abrogare noluit, propterea, ut videtur, quod in hac Ecclesiâ, non ita ut in cæteris, avaritia invaluisse. Sic enim ibi loquitur: *Qui ordinantur à tuâ reverentiâ clerici in sanctissimis Ecclesiis (absque tamen sanctissimâ majori Ecclesiâ) omnium patiuntur crudelissima, non suscipientibus eos illic Ecclesiis, antequam, quantum voluerint, accipiant aurum &c.*

XC. Vigiuisse videtur ista ab Justiniano ita circumscripta consuetudo usque ad annum Christi DXCV. quippe quo in Concilio Romano à se habito Gregorius I. Papa omnem illam, quam admiserat Justinianus, præstationem prorsus prohibuit, ita ut nihil omninò dare vel accipere deinceps quocunque nomine & colore liceret. Decretum insertum est Registro epistolarum, & legitur *lib. 4. epist. 44.* Antiquam Patrum regulam sequens nihil unquam de ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione chartarum, neque ex eâ, quam nova per ambitionem simulatione invenit appellatione pastelli. Quia enim ordinando Episcopo pontifex manum imponit, Evangelicam verò lectionem minister legit, confirmationis autem ejus epistolam Notarius scribit, sicut Pontificem non decet manum quam imponit vendere: ita minister vel notarius non debet in ordinatione ejus vocem suam vel calamum venundare. Pro ordinatione verò, vel pallio, seu chartis atque pastello eundem qui ordinandus vel ordinatus est, omninò aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus, si quis hinc aliquid commodi appellatione exigere vel deferre forte præsumpserit, in districto DEI omnipotentis examine reatu subiacebit. Ut vires acciperet hæc sua prohibitio, & ut omninò tolleretur recepta hæcenus consuetudo plurimis epistolis tum Regem Childebertum, tum verò præcipuè Episcopos sui officii admonuit, quas recensere nunc nihil attinet. Non inficiatur tamen, posse Episcopum ordinatum ex liberalitate aliquid dare, sed extra respectum ordinationis acceptæ. *Is autem, inquit, qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus post acceptas chartas & pallium aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo causâ dare voluerit, hoc accipi nullo modo probibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit,*

quæ ex accipientis ambitu non processit. Cæterum quod supra dixit de pastello, videtur id provenisse ex eo, quod cum ordinati prandio excipere antea solerent ordinatores ejusque ministros, successu temporis pro prandio pecuniam dare cogerentur. Et has sordes reprehendit Gregorius.

XCI. Utrum id, quod summâ cum animi contentione conatus fuit, obtinuerit Gregorius, dubitare nos facit Concilium Cabilonense, quod anno DCL. celebratum fuit. Quorsum enim *can. 16.* prohibuisset, ut *nullus Episcopus, neque presbyter, vel Abbas seu diaconus per præmium ad sacrum ordinem à modo penitus accedat. Quod qui fecerit, ipso honore, quem præmiis comparare præsumperit, omnino privetur.* Nisi fuissent eo tempore, qui contra prohibitionem Gregorii Simoniam commisissent? Imò verò jam tum tempore Gregorii ævo adhuc propiore, anno scil. DCXV. in Concilio Parisiensi *V. can. 1.* statutum fuit, ut *Episcopus absque ullo commodo vel datione pecunie eligatur.* Qui canones arguunt, non usquequaque observatum fuisse decretum Gregorii. In Græcâ verò Ecclesiâ, etsi severe admodum prohibita esset talis nundinatio, enthroniasticum tamen five inthronisticum nihilominus dabatur, non ordinatori quidem ampliùs, aut reliquis Episcopis, sed Clericis pauperioribus. Constat id ex mandato, quod dari solebat Metropolitanò & Archiepiscopo, cum ordinabatur, quodque refertur in *Jure Græco-Rom. lib. 6.* Ejus sub *num. 10.* hæc sunt verba: *Nec item propter abbatibus vel archimandritæ vel legati præfectionem, inò ne quidem propter institutionem Oeconomi, vel majoris, quod horribilius denique non propter ordinationem Diaconi, vel Presbyteri, vel Episcopi quidquam prorsus ullo modo, nec ante ordinationem, nec post ordinationem sumere convenit. -- -- Atq; hanc ob causam statuimus, ut inthronismus, quem vocant, non ei, qui ordinat Episcopum, (absit, ut hoc fiat) sed pauperioribus Clericis, vel alio quadam ecclesiastico munere surgentibus ratione facultatum Ecclesiasticarum habita detur. Quippe si locuples sit Episcopatus, nequaquam prohibemus, quo minus in eos, qui ministeriis Ecclesiasticis inserviunt, & inopem vitam traducunt, velut ex beneficentiâ munuscula quadam conferantur.*

XCII. Dum verò circa annum DCCXLIV. Zacharias Papa multis verbis sepurgat ab Simonie crimine, per Bonifacium Archiepiscopum sibi objecto, *epist. 5.* facile licet inde colligere rationem, cur Bonifacius, cum antea pro tribus Archiepiscopis in Galliâ pallia ab eo postulasset, mutatâ sententiâ unum tandem petierit pro uno Grimone. (rediderat scil. rumori, tam cara Romæ esse pallia, ut illis comparandis vix ullæ sufficerent Ecclesiæ. Sed Pontifex neque pro palliis sese expetere quicquam, neque pro chartis aliquid accepisse docet, & anathema dicit illis, qui secus fecerint. Sed quod ita de se prædicavit Zacharias, vix sibi omnes tribuere potuerunt Episcopi reliqui. Certè ex Nicolao Aragonio Cardinali circa annum MLV. notat

notat Cardinalis Baronius num. 16. eo tempore Simoniacam hæresin totam Italiam & Burgundiam occupasse. Clâm enim hominibus cum perpetrari ista talia soleant, non prius animadverti possunt, quam post plurimum infectionem & reatum. Ejusque rei exemplum sumi potest ex actis Concilii Remensis anno MXLIX. habiti, ubi plurimi semetipsos criminis ejus reos prodiderunt Episcopi. Imò verò ipsam etiam Romanam sedem non toto post Zachariam seculo labe ista contaminatam fuisse docet caput II. Concilii Parisiensis VI. celebrati anno DCCCXXIX. Proinde oportet, ut in electione & ordinatione Sacerdotis, valde execranda Simoniaca hæresis, quæ propter quorundam avaritiam & ambitionem modernis temporibus dignitatem Sacerdotalem fuscari comprobatur, nihil sui detestandi juris habeat. -- Quæ etiam DEO odibilis pestis primum necesse est, ut Imperiali autoritate & potestate cum consensu venerabilium Sacerdotum, à Romanâ Ecclesiâ amputetur: quoniam si caput languerit, membra incassum vigeant necesse est &c. Possent propiora Zachariæ ævo tempora allegari, quibus inquinata hoc vitio Romana sedes dicta fuit, si quidem credendum esset Tarasii Patriarchæ Constantinopolitani epistolæ, quam scripsit ad Hadrianum Pontificem Romanum, prout ea latine legitur in Jure Græco-Rom. lib. 3. & adducitur à Baronio ad ann. 787. n. 61. In illâ enim hæc leguntur verba: *Fraterna ergò vestra sacerdotalis sanctitas, quæ non jure nec ex DEI voluntate pontificale munus administrat, magna laborat infamiâ. Quæ verba faciunt, ut & Baronius d. l. n. 60. & Severinus Binius tom. 3. Concil. pag. 262. imposturæ reum faciant Theodorum Balsamonem, quòd dolosè epistolam hanc supposuerit. At verò si Græcos istorum verborum legatur contextus, qualem eum sustinet jus Græco-Romanum, & cum versione latinâ exhibet Guilielmus Beveregius in Synodico Ecclesiæ Græcæ, tom. 2. pag. 184. planè contrarium inde evincitur. Sic enim se habent: Η ἄν ἀδελφικὴ ὑμῶν ἱεροπρεπὴς ἀρχιερωσύνη ἐν θείῳ μῶς, καὶ κατὰ θεοῦ βέλῃσιν προτινεύσαι τὴν ἱεραρχικὴν ἀγιστίαν, διαβίητον ἔχει τὴν δόξαν.* i. e. *Fraterna ergò vestra sacerdotalis sanctitas, quæ legitimè atque ex DEI voluntate pontificale munus administrat, percelebrem habet gloriam. Non est igitur, quòd ita succenseant Balsamoni Baronius & Binius, quibus plerumque vapulat ille, si quid vel pro πρεσβείῳ Sedis Constantinopolitanæ, vel contra Sedem Romanam scripserit singulare.*

XCIII. Ad praxin sequioris Ecclesiæ si descendendum fuerit, per ora semper inveniuntur & frequentiora exempla. Fundamentum & rationem ejus rei ita explicat Petrus Svaivis in hist. Conc. Trid. lib. 6. In Occidentali (Ecclesiâ) bonis licet frementibus, negotiatio alibi magis, alibi minus obtinuit ad usq; annum salutis millesimum, quo tempore facta inter ordinationem & collationem beneficii distinctione, ordinatio cœpit gratuito concedi, sed in collatione precium ex-

igri manifestius. Ex eo crevit semper abusus, variis impostis denominationibus, utpote annatarum, minorum servitorum, scriptura, sigilli, & istiusmodi tegumentorum, quibus cooperitus grassatur per Ecclesiam, exigua spe ejus aliquando tollendi, quoad Christus ipse alia vice nummulariorum mensas evertat, & flagello nundinatores istos e templo ejiciat. Verum ordinationi, que a collatione beneficii separata gratis administrabatur, non diuturnum fuit id gaudium. Episcopi enim spreta ea, tanquam abjecta & infructuosa ad alteram solam, unde emolumentum percipiebant, erant attenti. Unde a veris Episcopis in solo temporali administrando occupatis, relicta pedetentim ordinationum administratione instituti episcopi titulares, qui ministeria Episcoporum Ecclesiastica obirent. His, quod redditus nullos possiderent, necessum erat e functionibus, quas obibant, sibi vicium parare: itaque vicissim, quos ad ordines admittebant, his aliquid conferre cogebantur, primum elemosyne nomine, sive oblationis, dein honoratiore titulo donationis, ac denique ne, cum debitum esset, omitteretur, imposito nomine mercedis, non que Episcopo ordinanti, sed famulis ejus, aut tabellioni, aut aliis inter ordinandum ministrantibus cederet.

XCIV. Hinc igitur tot in scriptis veterum inveniuntur querelæ, quibus pessimos seculi sui mores detestantur, & Ecclesiasticam disciplinam, pristinamque integritatem revocatam cupiunt. Glaber Rodolphus, cujus antea feci mentionem, Historicus ævi sui non contemnendus, lib. 2. c. 6. ex professo quasi satyram scribit, inter alia his verbis: Jamdudum muneribus mentis excoecatis pene universis Principibus deservit hæc pestis, longè lateq; in ecclesiarum quibusq; prelatiis toto terrarum orbe diffusis, deniq; omnipotentis Christi Domini gratuitum ac venerabile donum ad propria damnationis cumulum converterunt in avaritiæ lucrum. Ideoque hujusmodi videlicet prelati tanto minus ad divinum peragendum opus inveniuntur idonei, quanto constat, quia non ad illud accesserunt per aditum principalis ostii. Et licet adversus talium personarum procacitatem multipliciter clamet sacrarum Scripturarum canon, nunc tamen solito multiplicius comperitur fieri in diversis Ecclesiarum ordinibus. Nam ipsi Reges, qui sacre religionis idonearum decretores personarum esse debuerant, munerum largitione corrupti, potiore quempiam ad regimen Ecclesiarum vel animarum dijudicant illum videlicet, a quo ampliora munera suscipere sperant. Atque idcirco permaxime quiq; procaces ac turgore superbia inflati, sese ultrò cuiq; prelationi ingerunt, minus formidantes incurrere lapsum neglectæ pastoralis curæ, quoniam tota solummodo illorum fiducia pendet ex loculis collectæ pecuniæ, non ex perceptæ donis sapientiæ, tantoque amplius adepto regimine student avaritiæ, quando constat propriam ex illâ ambitionem implese: ac velut idolo sibi pro DEO constituto illi serviunt, per quam scilicet informati ad tale nomen absq; merito vel opere proruperunt, sitq; minus cautis deceptorum imitandi forma, ac perinde vicissim

con-

contumax invidentia &c. Plura sequuntur, quibus crimen hoc graviter persequitur.

XCV. Pelagius Alvarus Episcopus Sylvensis seculo XIV. scripsit & edidit insigne opus de planctu Ecclesiæ, in quo tum ipsius Papæ, tum Cardinalium, tum & prælatorum aliorumque Sacerdotum vitia acerrimè perstringit. Inter alia de prælatis lib. 2. art. 9. ita plangentem facit Ecclesiam: *Pro pecuniis celebrant. Corpus Christi pro pecuniâ vendunt, pro pecuniis consecrant & ordinant, pro pecuniâ omnia conferunt Sacramenta. Sacramenta emunt, Sacramenta vendunt, sed gratiam non conferunt, quam non habent. Nihil datur gratis, nihil accipitur gratis.* Et art. 7. *Ordinationes in Ecclesiâ, prout communiter auro emuntur, auro venduntur, auro Sacramenta emuntur, & aurum querunt.* Eodem modo Æneas Sylvius, qui postea Pontifex creatus fuit, epist. 56. *Nihil est, quod absq; argento Romana Curia dedat. Ipsa manuum impositio, & Spiritus S. dona venduntur, nec peccatorum venia nisi nummatis impenditur.* Et Antonius Florentinus Archiepiscopus in Chron. part. 3. tit. 22. ad ann. 1388. *Tempore hujus Bonifacii curia infamis habebatur de labe Simoniæ, ut beneficia non tam meritis conferrentur, quam plures pecunias afferentibus. Et replevit orbem terrarum indulgentiis plenariis, ita ut parvæ Ecclesiæ in suis festivitatis parvo pretio eas obtinerent.*

XCVI. Ne nimius sim in coacervandis ejusmodi testimoniis, unicum adjicere libet Franciscum Petrarcham, qui in lib. 1. de remed. utr. fort. dial. 107. hunc in modum de pontificatu maximo verba facit: *Solebant primi ex hoc statu ad martyrium peti. Nunc ad delicias vocari credunt, ideoq; certatim hic locus appetitur, & huc omnium fermè mortalium vota suspirant. Quis autem vel Romanum vel quemcunq; pontificatum aliam cupit ob causam, nisi quo potentior ac ditior sit? Contra justitiæ præceptum præesse queritur non prodesse, quodq; sacrilegium pudendumq; vel dictu est, magnis sæpe muneribus, quin & patris & sponsoribus spes emitur sacerdotii pinguioris. O vertigo morum pessima, ad quod olim consueverant & deberent cogi homines, inde nunc retrahi non possunt, & tam præceps fervet ambitio, ut non Christianus pudor ac modestia videatur, sed ardor & pervicacia paganorum, quam in hujusmodi petitionibus tantam fuisse didicimus, ut de Julio Cesare lectum sit, quod pontificatum maximum petiit non sine profusissimâ largitione, in quam reputans magnitudinem æris alieni, cum manè ad Comitium descenderet prædixisset matri osculanti fertur, domum se nisi Pontificem non reversurum; nec sefellit, Pontifex est reversus. --- At Christiano homini, cui propositum sit servire, dominiq; sui jugum ferre, pontificatum, quomodo liceat ambire non video, non modo largitione profusissimâ, sed quod non multo minus est turpe, blanditiis atq; mendaciis, indignis Viro artibus, sed communibus adeo, ut hæc ferè jam unica sit in altum via.*

XCVII. Qui-

XCVII. Quibus ita sufficienter explicatis, nulla nunc nobis cura est de cavillationibus Moralistarum, uti vocantur, quando illi omne suum studium ponunt in eo, ut per mentis directionem illicitum constituatur in genere licitorum. Hæc enim quotidiana eorum hodie est speculatio. In specie de Simoniâ scribit Gregorius de Valentia tom. 3. disp. 6. q. 16. p. 3. Dupliciter potest quis conferre spirituale propter temporale principaliter & tanquam propter finem. Uno modo, si temporale æstimet pluris, quàm ipsum spirituale; & tunc omninò committit talis Simoniam. Altero modo potest quis conferre spirituale propter temporale principaliter, tanquam propter finem, ita ut temporale apud eum non sit finis ipsius rei spiritualis. Quasi temporale pluris ab eo quàm spirituale æstimetur: sed tantummodo voluntatis sive applicationis animi ad actum conferendi spirituale: & hoc non est Simonia. Et paulo post: Cum petitur temporale pro Spirituali, non tanquam pretium debitum ex justitiâ, sed tanquam finis applicationis animi ad conferendum spirituale, minimè erit Simonia, etiamsi principaliter intendatur & expectetur. Eadem est sententia Tanneri Jesuitæ: Quando, inquit ille, datur spirituale propter temporale vel contra, solum tanquam propter motivum aut solum ex gratitudine & per aliquam compensationem gratuitam, non accidit Simonia, saltem in foro conscientie, atq; id procedere ait, tametsi temporale sit principale motivum dandi spirituale, imò etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluris æstimetur, quàm res spiritualis. Exagitat istas sententias & perstringit Ludovicus Montaltius epist. provinc. 12. Hæc est scilicet subtilitas illa & industria Theologiæ accommodatitiæ quam vocant, & hi ejus fructus, ut explicentur viæ, quibus absq; Simoniâ per ambages expediri potest, quod Patres vetustioris Ecclesiæ pro Simoniaco habuerunt. Et multum sanè interest, ex Novatorum, sententiâ quâ ratione verba illa, propter pecuniam, vel ob pecuniam, accipiantur. Illa enim aliquando pretium Simoniaco significant, aliquando autem nullam planè Simoniam involvunt, quando scilicet pecuniâ nec datur, nec petitur ut precium, sed tantum intervenit, ut motivum superandi difficultates, quæ aliàs impedimento essent. Vid. Renatus à Valle in Hipparcho num. 139. Non multum ab his discedit, quod statuunt Canonistæ ad c. 23. X. de Simon. post jus quæsitum seu obtentum beneficium aut aliud spirituale donum non esse Simoniam, redimere vexationem, quæ pro jure tollendo injustè intertur, vel probabiliter timetur. Nolumus nos confutandis his inhærere, quippe quæ suam ipsa ex se produunt futilitatem, & per subtiles ac spinosas interpretationes veritatem obfuscant.

XCVIII. Pateret hic insuper latissimus de annatis, notissimo in Curriâ Romanâ vectigali, disferendi campus, tum de origine earum, tum in primis de justitiâ, & num Pontifex Romanus, dum eas exigit, ab Simoniæ vitio liberari queat? Trepidè hic incedit, nec tam constanter atque firmiter, ut

ut aliâs solet, pedem figit, omnem laudem superans Petrus de Marca Archiepiscopus Parisiensis *lib. 6. de Concord. Sacerdot. & Imper. cap. 12.* Qui annatas illas in subsidium terræ sanctæ occupandæ, aut ad indigentiam Papæ & Cardinalium sublevandam introductas primùm fabulantur, cum temporaria tantùm illa sit exceptio, & omnis jamdudum terræ sanctæ occupandæ spes decollavit, indigentia etiam ita desierit, ut immodicus hodie luxus potius Romæ conspiciatur, parum excusatum reddunt Pontificem. Nec video sanè ego, quid differat hæc Pontificum Romanorum exactio ab factò Antonini Episcopi Ephesini, quod improbatum à Concilio Chalcedonensi dixi supra. Nec frustra sanè deliberatum fuit & tractatum in Concilio Viennensi, ut refert Johannes Andreas *ad c. inter cætera in fin. de off. ordinari.* de imponendâ vicesimâ reddituum omnium beneficiorum pro victu Papæ & Cardinalium, ut ab annatis & aliis exactiõibus abstinerent, sed omissum, quia, ut inquit, tam insatiabilis est avaritia Pontificum, ut hoc & illud exigent. Sed neque vicesimâ hæc opus erit in tantâ Romæ affluentia & Cardinalium omnium apparatu planè Regio. Nobis verò destinatum nunc in animo non est, ut quid de annatis illis lentiendum sit, prolixius exponamus. Hoc certum est, anxiam sæpè onus istud deprecata fuisse Germaniam, uti patet ex gestis in Concilio Constantiensi & Basileensi, tum & in Comitiiis aliis pluribus.

XCIX. Quæ verò dicta hæcenus à nobis sunt, dubitare nos faciunt, utrum approbari queat decretalis Alexandri III. *in c. 18. de Simon.* Anxius erat de electione suâ Archiepiscopus Strigoniensis, quod Simoniæ labe contaminata videretur; laboraverat enim pro eâ Apostolicæ Sedis legatus, & huic dono dederat equum frater Archiepiscopi, eo tamen incio. Interrogatus igitur de hoc casu Pontifex hunc in modum respondit: *In hoc, quod P. presbyter Cardinalis Apostolicæ Sedis legatus pro electione tuâ, & ut pallium tibi traderet, ad partes illas accessit, & frater tuus ejus præsciens necessitatem, ei equum unum te ignorante transmisit: quoniam per mare veniens nullas aut paucas secum equitaturas adduxit, te nullo modo timere oportet. Cùm in accipiendis vel dandis muneribus tria sunt maximè attendenda: personæ scilicet dantis & accipientis qualitas: quantitas muneris & donationis tempus. Qualitas personarum, ut à quo, & cui, videlicet, an à paupere diviti, vel e converso, sive à divite locupleti datum fuerit: estimatio muneris & donationis tempus, si magni vel minoris pretii res data existat, & an instante necessitate, seu alio tempore conferatur. Si ergo prædictorum Cardinalis & fratris tui personam & qualitatem pensamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo, Cardinali equum unum transmitti, quem etiam joculari non petenti Vir tantus & tam abundans forte donaret. Verum si temporis necessitatem perpendimus, non aliâ intentione hoc constat factum fuisse, quam ut Cardinali subveniretur in articulo prænotato. Quod*

autem scriptum est: *Beatus qui exentis manibus suas ab omni munere: de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere vel pervertere solent: quoniam si ipsa etiam persona electi offerat Ordinatori vel Consecratori suo electuarium, aut de vino, sive de aliis hujusmodi, quæ modici pretii fuerint, & quæ voluntatem recipientis inclinare vel movere non debeant: non tamen Ecclesia Romana interpretari consuevit, accipientem in his delinquere vel donantem.*

C. Verum enim verò verendum est maximè, ne per hanc sententiam improbitati & avaritiæ quàm sæpissimè velum obtendatur. Etsi enim excusari in certo statu munerum acceptio queat, atque in hanc rem circumstantiæ personarum dantium & accipientium, munerum ipsorum, ut & temporis atque occasionis attendi debeant; in praxi tamen non leves sese exferent difficultates, cum parum proficit, si apud homines nos absolvant distinctiunculæ, & conscientiæ nos apud DEUM accusent. Licet enim, quæ offeruntur, minutula sæpè sint gratitudinis aut affectionis symbola, quæ animum accipientis corrumpere haud videantur, nec tanti sit electuarium aliquod, ut Ordinator inde in transversum se rapi patiatur; quia tamen etiam in minimis sustinetur affectio, & ex levioribus ad majora vel optanda vel captanda facilis est transitus, insuper etiam exiguo dono ita occupari animus hominis potest, ut in electione donanti magis faveat, quàm alii alicui æquè digno aut etiam digniori, ille etiam qui donat illud intendere potest, ut sibi benevolam reddat electorem, satius erit, circa actum electionis & ordinationis omnibus in univèrsam largitionibus, quantumcunque illæ fuerint, abstinere.

CAP. VI.

De Postulatione.

I.

Postulationis vocabulum antiquum est quidem, sed significatio ejus, de quâ nunc agendum est, recentior. Clerici etiam olim quandoque & haud rarò ad populi postulationem eligebantur, uti indicium ejus apparet ex *l. 49. Cod. Theod. de decurion.* sed postulatio tum & electio non ita distinguebantur, uti hodiè communiter fieri solet. Postulatio & electio eo tempore promiscuè dici solebant *c. literas dist. 63.* si quidem à populo primùm nominatio Episcopi facta fuisset. Nam & B. Ambrosius electus dicitur, apud Gratianum *c. Valentinianus d. dist. 63.* qui à populo Mediolanensi primùm postulatus fuit. Inerat enim electioni postulatio, quandoquidem non ordinabantur Episcopi sine electione cleri & petitione plebis.